

Praktiline juhend

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaldamiseks

vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu
11. juuli 2007. aasta määrusele (EÜ) nr 861/2007,
millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus

Sisukord

1. Sissejuhatus	6
1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste lahendamise menetluse eesmärk	7
1.2. Üldine taust	7
1.3. Ettepaneku ajalooline ja poliitiline taust	9
1.3.1. Down Halli konverents	9
1.3.2. Poliitiline kontekst	10
1.4. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse strateegiate väljatöötamine	10
1.4.1. Esimesed sammud ettepaneku poole	10
1.4.2. Läbirääkimised ja kuus põhimõtet	11
1.4.3. ELi tsiviilkohtumenetluse areng	12
2. Määrus	14
2.1. Määruse reguleerimisala. Esemeline reguleerimisala	15
2.1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste rahaline piirväärtus	15
2.1.2. Reguleerimisese. Rahaline ja mitterahaline nõue	15
2.1.3. Reguleerimisese. Erandid	16
2.1.4. Reguleerimisese. Asjad, mis kuuluvad menetluse reguleerimisalasse	17
2.1.5. Tsiviil- ja kaubandusasjad Euroopa Liidu Kohtu tõlgenduses	18
2.2. Määruse reguleerimisala. Geograafiline reguleerimisala	22
2.2.1. Üldine geograafiline reguleerimisala	22
2.2.2. Piiriülesed juhtumid	22
2.3. Ajaline kohaldatavus	23
2.4. Seos teiste ELi õigusaktidega	23
2.4.1. Brüsseli I määrus	23
2.4.2. Dokumentide kättemõetamise määrus ja tõendite kogumise määrus	24
2.4.3. Euroopa täitekorralduse määrus ja Euroopa maksekäsmenetluse määrus	24
2.4.4. Muud ELi õigusaktid	26

2.5. Seos liikmesriigi õigusega	26
2.5.1. Liikmesriigi menetlusõigus	26
2.5.2. Liikmesriigi materiaalõigus	27
3. Menetluse alustamine	28
3.1. Kohtud, kes on pädevad nõudeid vastu võtma	29
3.1.1. Kohtualluvuse alus	29
3.1.2. Kohtualluvust käsitlevad ELi eeskirjad	29
3.1.3. Kohalikud või riiklikud kohtualluvuse eeskirjad	32
3.2. Nõudevormi kasutamine	32
3.2.1. Nõude hindamine	33
3.2.2. Intressi käsitlemine	33
3.3. Nõude esitamise maksumus	33
3.4. Nõudevormi lisad	34
3.5. Nõude saatmine kohtule	34
3.6. Keel	35
4. Menetlus pärast seda, kui kohus on nõude vastu võtnud	36
4.1. Nõudevormi parandamine või täiendamine nõude esitaja poolt	37
4.1.1. Kohus kontrollib nõudevormi	37
4.1.2. Kohus teavitab nõude esitajat, kui nõue ei kuulu Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisalasse	37
4.1.3. Nõude esitaja võib paluda nõudevormi täitmisel abi	37
4.1.4. Nõude esitajale antav korraldus nõudevormi täiendada või parandada	37
4.2. Nõudevormi saatmine vastaspoolele	38
4.2.1. Kohus saadab vastaspoolele nõudevormi A koopia ja vormi C	38
4.2.2. Tähtaeg	38
4.2.3. Kättetoimetamise viisid	38
4.3. Vastaspoole võimalikud sammud nõudevormi kättesaamisel	41
4.4. Nõue või vastunõue ületab piirväärtust	42
4.5. Vastunõue	42
4.6. Tähtajad	43
4.7. Keel	43

5. Faktide tuvastamine	44
5.1. Kohtu ülesanne vaidluste puhul	45
5.1.1. Kohus tuvastab faktid	45
5.1.2. Kohus määrab kindlaks tõendite kogumise viisi ja tõendite laadi	45
5.2. Lisateave nõude esitajalt ja vastaspoolelt	45
5.3. Kohus otsustab läbi viia kohtuistungit	46
5.3.1. Kohus viib läbi istungi üksnes siis, kui peab seda vajalikuks	46
5.3.2. Kohus võib kohtuistungit läbiviimisest keelduda	46
5.4. Tõendamine	46
5.5. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendite kasutamine	47
5.6. Kohtu roll	48
5.6.1. Kohus määrab kindlaks menetluse	48
5.6.2. Kohus teavitab pooli menetlusega seotud küsimustest	48
5.7. Tähtajad	49
6. Kohtuotsus	50
6.1. Kohtuotsuse tegemine	51
6.1.1. Tagaseljaotsus. Põhinõue	51
6.1.2. Tagaseljaotsus. Vastunõue	51
6.2. Kohtuotsuse tegemine pärast kogu teabe saamist, sealhulgas pärast tõendite kogumist	51
6.2.1. Kohtuotsuse tegemine ilma istungit pidamata	51
6.2.2. Kohtuotsuse tegemine pärast kohtuistungit	51
6.3. Kohtuotsuse vorm, sisu ja kättetoimetamine	52
6.3.1. Pooltele kättetoimetatav kohtuotsus peab olema kirjalik	52
6.3.2. Kättetoimetatavas kohtuotsuses kasutatav keel	52
6.3.3. Kohtuotsuse kättetoimetamine pooltele	52
6.4. Kulud	53
7. Kohtuotsuse läbivaatamine ja edasikaebamine	54
7.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsuse läbivaatamine	55
7.1.1. Läbivaatamise põhjused	55
7.1.2. Läbivaatamise tulemus	55

7.2. Edasikaebamine	55
7.3. Õiguslik esindamine kohtuotsuse läbivaatamisel ja edasikaebamisel	56
8. Kohtuotsuse tunnustamine ja täitmine	58
8.1. Üldpõhimõtted	59
8.1.1. Välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamine	59
8.1.2. Täitemenetlus. Kohaldatav õigus	59
8.2. Täitemenetluse nõuded	59
8.3. Kohtuotsuse kinnituse kasutamine	60
8.3.1. Vorm D	60
8.3.2. Kinnituse koostamisel kasutatav keel	60
8.4. Täitmisest keeldumine ja täitmise piiramine	61
8.4.1. Täitmisest keeldumine erakorralistel asjaoludel	61
8.4.2. Täitmise vaidlustamise kord	61
8.4.3. Täitmise edasilükkamine või piiramine	61
8.5. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse täitmine	62
8.5.1. Otsuse täitmiseks astutavad sammud	62
8.5.2. Täitevasutused ja -ametid	62
8.5.3. Kasutatava keele praktiline mõju otsuse täitmisele	63
9. Lõppsätted	64
9.1. Advokaadid	65
9.1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames ei ole kohustust kasutada advokaadi abi	65
9.1.2. Advokaadi kasutamisega kaasnevad kulud	65
9.2. Teavitamine ja abistamine	66
9.2.1. Üldine teavitamine	66
9.2.2. Poolte teavitamine ja abistamine	66
9.3. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse, sealhulgas rahalise piirväärtuse läbivaatamine	67
9.3.1. Üldine läbivaatamine	67
9.3.2. Nõude väärtuse läbivaatamine	67
Teabevahendid ja lingid	68

ESIMENE PEATÜKK.

Sissejuhatus

1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste lahendamise menetluse eesmärk

Õiguskaitsse kättesaadavuse tagamise ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise poole püüdlamise kontekstis on Euroopa väiksemate kohtuvaidluste lahendamise menetluse põhieesmärk lihtsustada ja kiirendada ELis väiksemate piiriüleste kohtuvaidluste menetlemist ning vähendada sellega liikmesriikide menetluskulusid (vt määruse artikkel 1 ning põhjendused 1, 7, 8 ja 36).

Selle saavutamiseks pööratakse tähelepanu vajadusele, et menetlus peaks olema võrdlemisi lihtne, ja eeskätt sellele, et menetlus peaks olema suurel määral kirjalik. Lisaks tugevdatakse märgatavalt kohtu rolli juhtumi menetlemisel, pooltevaheliste vaidluste lahendamisel ja otsuse langetamisel selle kohta, kas pooled võivad kasutada menetlust õigusabi palumata, pääsedes sel viisil sellega kaasnevatest kuludest.

Menetlust võivad kasutada lisaks füüsilistele isikutele ja tarbijarühmadele, kelle jaoks võib see olla iseäranis sobilik, ka paljud väikeettevõtjad, kes seisavad oma tegevuses silmitsi piiriüleste vaidlustega. Eesmärk, et menetlus oleks kiire, saavutatakse menetluse eri etappide jaoks kehtestatud tähtaegadest kinnipidamisega. Tähtis on ka piirata kulusid. Kohustus tagada, et välja mõistetavad kulud ei oleks võrreldes nõude väärtusega ebaproportsionaalsed, lasub kohtul.

1.2. Üldine taust

Üks peamisi valdkondi, mille pärast tsiviilõigussüsteemide toimimise puhul jätkuvalt muret tuntakse – eelkõige seoses tavakodanike võimalusega pöörduda kiiresti kohtusse ja nõuda hüvitist ilma vajaduseta kulutada suuri summasid õigusabile –, on väikese väärtusega nõuded, eriti need füüsiliste isikute poolt ettevõtjate või teiste füüsiliste isikute vastu esitatud nõuded, millega seotud ajakulu, jõupingutused ja kulutused võivad sageli olla võrreldes nõude väärtusega ilmselgelt ebaproportsionaalsed.

Selle probleemi lahendamiseks on paljud ELi liikmesriigid kavandanud oma õigussüsteemides erimenetlused, püüdes lihtsustada ja kiirendada füüsiliste isikute või väikeettevõtjate esitatud väikese väärtusega nõuete lahendamist ja vähendada sellega kaasnevaid kulusid⁽¹⁾. Paljudel nendest menetlustest on arvukalt ühisjooni, näiteks piiratakse neis väljamõistetavaid kulusid, nende puhul ei kasutata advokaate, lihtsustatakse tõendamiseeskirju ning määratakse kohtutele üldkokkuvõttes suurem vastutus juhtumite menetlemisel ja kiire lahenduse leidmisel läbi otsuse tegemise või pooltevahelise kokkuleppe saavutamise.

(1) Mõne väiksemate kohtuvaidluste riiklike menetluste tüüpilise tunnuse kirjelduse leiab rohelisest raamatust (KOM(2020) 746 (lõplik); vt jaotis 1.4.1 ja joonealune märkus nr 8.

Probleemid, mis on andnud põhjust sellisteks algatusteks liikmesriikide õigussüsteemides, on veelgi teravamad väikese väärtusega nõuete esitamisel ELi liikmesriikide piiride üleselt, võttes arvesse sellistes olukordades tekkivaid täiendavaid raskusi, mis tulenevad teiste riikide kohtute kohaldatavate seaduste ja rakendatavate menetluste uudsusest ning vajadusest töötada mitmes keeles.

1.3. Ettepaneku ajalooline ja poliitiline taust

1.3.1. Down Halli konverents⁽²⁾

Eelmises jaotises nimetatud probleemide valguses oli üpris loogiline uurida kiiresti võimalust luua tarbijanõuete ja väikese väärtusega nõuete käsitlemiseks eraldi Euroopa tasandi menetlus. Seepärast arutati 1998. aasta esimeses pooles Ühendkuningriigi eesistumisperioodi ajal Inglismaal toimunud konverentsil sellise menetluse loomise väljavaateid.

Konverentsi osalejate seas oli suur hulk EÜ liikmesriikide eksperte, samuti Euroopa institutsioonide esindajad, ning seal tehti ettekandeid nii Euroopas kui ka mujal rakendatavate eri liiki menetluste kohta⁽³⁾. Konverentsil jõuti üldiselt üksmeelele, et tarbijanõuete ja muude väikese väärtusega nõuete jaoks eraldi Euroopa menetluse väljatöötamine võiks tulla EÜ kohtuvaidluste menetlemisele kasuks, eriti võttes arvesse inimeste ja kaupade suurenenud piiriülest liikuvust ning füüsiliste isikute ja väikeettevõtjate ilmseid raskusi, kui nad püüavad saada selliste nõuete puhul hüvitist.

⁽²⁾ Konverents toimus 22. ja 23. juunil 1998 Down Hallis, Hatfield Heathis, Hertfordshires. Viite sellele konverentsile ja tehtud järeldused leiab rohelise raamatu lehekülgedelt 59 ja 60 ning selle joonealusest märkusest nr 185.

⁽³⁾ Näiteks oli konverentsiküllastajatel huvitav kuulda Singapuri väiksemate kohtuvaidluste menetlustest, mida rakendatakse veebipõhiselt, ja Lissaboni väiketarbijate nõuete käsitlemise menetlusest, mille raames tegeleti ka mõne Portugali ja Hispaania piiriülese nõudega.

1.3.2. Poliitiline kontekst

Pärast Amsterdami lepingu sõlmimist tehti hulgaliselt poliitilisi avaldusi, millest kõige olulisema leiab järeldestest, milleni jõuti Tampere tippkohtumisel, kus EÜ valitsusjuhid arutasid esimest korda õigusega seotud küsimusi⁽⁴⁾. Seejärel kehtestati Tampere järeldeste rakendamiseks meetmete programm,⁽⁵⁾ mida käsitleti hiljem uuesti Haagi programmis⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Vt määruse põhjendus 4. Euroopa Ülemkogu järeldeste (kättesaadavad aadressil http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm) punktis 30 on öeldud järgmist: „Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni ettepanekutele tuginedes nõukogu üles kehtestama miinimumnõuded /---/, samuti ühised menetlusnormid tarbijanõudeid või kaubandusalaste nõudeid käsitlevate väiksemate piiriüleste kohtuvaidluste lihtsustamiseks ja kiirendamiseks ...”, ning punktis 34 järgmist: „Tsiiviilasjades kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni üles tegema ettepaneku vähendada veelgi vahemeetmeid, mida ikka veel nõutakse, et võimaldada taotluse saanud riigis kohtuotsuse tunnustamist ja täitmist. Need vahemeetmed tuleks kaotada esmajärjekorras väikeste tarbijanõuete või kaubandusalaste nõuete puhul ...”.

⁽⁵⁾ Vt programmi (EÜT C 12/1, 15.1.2001, lk 4) jaotis 1.B.4, samuti määruse põhjendus 5.

⁽⁶⁾ Vt programmi (ELT C 53/1, 3.3.2005, lk 53) jaotis 3.4.2.

1.4. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse strateegiate väljatöötamine

1.4.1. Esimesed sammud ettepaneku poole

2000. aastal avaldas Euroopa Komisjon küsimustiku, et teha kindlaks väiksemate kohtuvaidluste menetluse kättesaadavus EÜ liikmesriikides⁽⁷⁾. Seejärel anti Amsterdami lepingu ja Tampere järeldeste tulemusel EÜ asutamislepingusse tehtud muudatuste valguses välja roheline raamat, mis sisaldas mitmeid soovitusi meetmete kohta, mille abil täita võetud poliitilised kohustused, ning milles keskenduti eelkõige vajadusele lihtsustada väikese väärtusega nõuete menetlust, et muuta õiguskaitse isikutele, kes soovivad selliseid nõudeid esitada, kättesaadavamaks. See hõlmas ka Euroopa maksekäsumenetluse võimalikku loomist⁽⁸⁾. Küsimustikule oodati vastuseid 31. maiks 2003. Kogutud materjalide põhjal tegi komisjon 2005. aasta märtsis ettepaneku võtta vastu määrus,⁽⁹⁾ olles eelnevalt esitanud ettepaneku Euroopa maksekäsumenetluse loomise kohta⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Vt Evelyne Serverni aruanne „Des Procedures de traitement judiciaires des demandes de faible importance ou non contestées dans les droits des Etats-Membres de l'Union Européenne”, Cachan 2001, millele viidatakse rohelse raamatu leheküljel 8 esitatud joonealuses märkuses nr 2.

⁽⁸⁾ 20. detsembril 2002 avaldatud komisjoni roheline raamat KOM(2002) 746 (lõplik); rohelsele raamatule viidatakse määruse põhjenduses 6.

⁽⁹⁾ 15. märtsil 2005 avaldatud ettepanek (KOM(2005) 87 (lõplik)).

⁽¹⁰⁾ 25. märtsil 2004 avaldatud ettepanek (KOM(2004) 173 (lõplik)).

1.4.2. Läbirääkimised ja kuus põhimõtet

Tänu sellele, et oli olemas üldine poliitiline kokkulepe luua riiklike menetluste kõrvale piiriüleste juhtumite lahendamiseks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, oli läbirääkimistel võimalik keskenduda menetluse sisule. Üks keerdküsimusi oli nõude rahaline piirväärtus ehk siis vastus küsimusele, kui suur on väikese väärtusega nõue. Mõned liikmesriigid soovisid võrdlemisi väikest piirväärtust, samal ajal kui teised soovisid piirväärtust, mis oleks võimaldanud käsitleda enamikku tarbijanõudeid. Lõpuks saavutati Euroopa Parlamendis ja nõukogus toimunud arutelude käigus selles küsimuses kompromiss.

Nõukogu arutelude raames võtsid justiitsministrid vastu mitu tähtsat põhimõtet, millele pidid tuginema nii läbirääkimised kui ka menetluse ise. Need põhimõtted, mille leiab eesistujariigi dokumendist,⁽¹⁾ mis esitati ministritele 2005. aasta novembris, on järgmised:

- Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus peaks olema eelkõige kirjalik menetlus (vt määruse artikli 5 lõige 1 ja põhjendus 14);
- kohus peab kohtuistungit, kui ta peab seda vajalikuks;

- selleks et tagada kiirem ja tõhusam menetlus, tuleks teatud etappide jaoks ette näha tähtajad;
- selleks et hõlbustada istungite pidamist ja tõendite kogumist, tuleks soodustada tänapäevaste sidetehnoloogia vahendite kasutamist (vt määruse artikkel 8 ja artikli 9 lõige 1);
- poolte õiguslik esindamine ei peaks olema kohustuslik (vt määruse artikkel 10);
- kohus peaks tagama, et kaotaja poole kantavad kulud oleksid proportsioonis nõude väärtusega (vt määruse artikkel 16).

Nagu on näha määruse tekstist, võeti eelmises lõigus nimetatud põhimõtted vastu ja need on menetluse olulised alused.

⁽¹⁾ Eesistujariigi teade nõukogule nr 15054/05; 29.11.2005, JUSTCIV 221/CODEC 1107.

1.4.3. ELi tsiviilkohtumenetluse areng

1.4.3.1. Välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamine⁽¹²⁾

Väiksemate kohtuvaidluste menetlust käsitlevate läbirääkimiste alguses kiideti heaks veel üks põhimõte, nimelt see, et ühes liikmesriigis menetluse raames tehtud kohtuotsuse täitmisel teises riigis tuleks lõpetada vahemeetmete rakendamine otsuse tunnustamiseks ja täitmiseks, millega võimaldataks nõuda ilma vahepealsete kohtumenetlusteta sisse ükskõik milline nõue. Sellega tehti ELi tsiviilõiguse valdkonnas tsiviilkohtumenetluse arengus oluline samm. Seda teemat käsitletakse põhjalikumalt käesoleva juhendi jaotistes 2.4.1.2 ja 8.1.1.

⁽¹²⁾ Vt määruse artikli 20 lõige 1 ja põhjendus 30.

1.4.3.2. Euroopa täitekorralduse ja Euroopa maksekäsuga seotud väiksemad kohtuvaidlused⁽¹³⁾

Väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrus oli järg kahele määrusele, millega kaotati vahemeetmed, nimelt määrusele, millega loodi esimene tõeline Euroopa tsiviilmenetlus – Euroopa maksekäsumenetlus –,⁽¹⁴⁾ ja määrusele Euroopa täitekorralduse kohta⁽¹⁵⁾. Euroopa täitekorralduse ja Euroopa maksekäsumenetluse puhul oli välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamise tingimuseks see, et menetluse läbiviimisel kohtus, kes teeb otsuse nende õigusaktide alusel, tuleb järgida teatud tagatisi. Asjakohane asutus peab need ettenähtud tõendis kinnitama.

⁽¹³⁾ Vt ka määruse põhjendus 3 ja käesoleva juhendi jaotis 2.4.3.

⁽¹⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1896/2006.

⁽¹⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 805/2004.

1.4.3.3. Vastastikuse tunnustamise põhimõte

Nimetatud kolm määrust, millel kõigil on erinev reguleerimisala, ent mille peamine eesmärk on lihtsustada ja kiirendada Euroopa Liidus piiriüleselt võlausaldajate õiguste tunnustamist ja jõustamist, tähistavad üheskoos tsiviilasjades tehtavate otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte märkimisväärset praktilist arengut. Sellega seoses aitavad nad luua Euroopa Liidus tõelise õigusel rajaneva ala ja tagada kohtuotsuste ringluse ning seega kujundada välja ühtse turu.

TEINE PEATÜKK.

Määrus

2.1. Määruse reguleerimisala. Esemeline reguleerimisala

Määruses sätestatakse väiksemate kohtuvaidluste menetluse esemelise reguleerimisala kaks elementi: menetluse alusel esitatavate nõuete rahaline piirväärtus ja nõuete sisu. Üldjuhul jäävad määruse reguleerimisalasse nõuded, mille sisu kohta võib kasutada üldkirjeldust „tsiviil- ja kaubandusasjad”, ent kohaldatakse ka mitmeid piiranguid ja erandeid. Väljendit „tsiviil- ja kaubandusasjad” on ulatuslikult lahti seletanud Euroopa Kohus.

2.1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste rahaline piirväärtus

2.1.1.1. Ülempiir

Erinevalt Euroopa täitekorralduse ja Euroopa maksekäsmenetluse nõuetest on Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse nõuetel rahaline ülempiir. Praegu on selleks kehtestatud 2000 eurot, mis tähendab, et sellest suuremad nõuded jäävad menetluse reguleerimisalast välja. Ülempiiri kehtestamine ei ole selliste menetluste puhul ebatavaline – seda on tehtud paljudes liikmesriikides –, ent piirväärtuse suurus on riigist riiki ja teinekord isegi riigisisiselt – näiteks Ühendkuningriigis – üsna erinev.

2.1.1.2. Väärtuse kindlaksmääramise alus

Tähtis küsimus on alus, mille põhjal määratakse määruse kohaldamiseks kindlaks nõude väärtus. See alus on sätestatud määruse artikli 2 lõikes 1. Esiteks määratakse nõude väärtus kindlaks päeval, mil pädev kohus võtab nõude vastu. Teiseks ei võeta väärtuse arvutamisel arvesse põhinõude intresse, kulusid ja muid kõrvalnõudeid, mis võidakse nõudele lisada. Sellega ei jäeta määruse reguleerimisalast välja siiski põhinõuet, milles käsitletakse üksnes juba tasutud võla intresside maksmist⁽¹⁶⁾.

2.1.2. Reguleerimisese. Rahaline ja mitterahaline nõue

Erinevalt Euroopa maksekäsmenetlusest, mis piirdub üksnes rahaliste nõuetega, võib Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitada ka mitterahalisi nõudeid. Selleks on ette nähtud nõudevormi punkt 7 (juhised nõudevormi täitmiseks on esitatud käesoleva juhendi jaotises 3.2). Mitterahalise nõude puhul võib nõude esitaja nõuda muu hulgas korraldust, et ära hoida õigusrikkumine, näiteks eraomandi rikkumine või kahjustamine, või püüda tagada mõne kohustuse järgimine, näiteks kaupade tarnimine või mõne muu lepingu täitmine. Kui nõue on mitterahaline, tuleb kindlaks määrata selle hinnanguline väärtus, mis peab jääma Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse piirväärtuse piiridesse.

⁽¹⁶⁾ Vt jaotis 4.5, kus käsitletakse vastunõude väärtuse mõju selle kindlaksmääramisel, kas nõue jääb määruse reguleerimisalasse.

2.1.3. Reguleerimisese Erandid

2.1.3.1. Üldised erandid

Mõned asjad, mis kuuluvad tavaliselt mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” alla, on jäetud määruises Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse esemelisest reguleerimisalast välja. Need on maksu-, tolli- ja haldusasjad ning samuti riigi vastutus, mis tuleneb riigi tegevusest või tegevusetusest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*). Kui nõudes käsitletakse selliseid asju, lükkab kohus, kellele on nõue esitatud, üldjuhul omal algatusel nõude tagasi, sest see jääb väljapoole Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisala.

2.1.3.2. Asjad, mis jäetakse menetluse reguleerimisalast välja määruse artikli 2 lõikega 2

Lisaks määratakse määruises kindlaks, et menetlust ei kohaldata ka teatavate muude asjade suhtes, mis kuuluvad tavaliselt mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” alla. Need erandid, mis on Euroopa täitekorralduse määruises ja Euroopa maksekäsumenetluse määruises nimetatud eranditest ulatuslikumad ja pisut erinevad, on loetletud määruse artikli 2 lõikes 2 ja esitatud kõrvalolevas kastikeses.

- a) Füüsiliste isikute seisund või õigus- ja teovõime;
- b) abielusuhetest, testamendist või pärimisest ning ülalpidamiskohustustest tulenevad varalised õigused;
- c) pankrotimenetlused, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetlused, kohtulikud kokkulepped, kompromissid ja muud sarnased menetlused;
- d) sotsiaalkindlustus;
- e) vahekohtumenetlus;
- f) tööõigus;
- g) kinnisvara üürimine või rentimine, välja arvatud rahaliste nõuetega seotud hagid; või
- h) eraelu puutumatus ja isikuõiguste rikkumine, sealhulgas au teotamine.

2.1.4. Reguleerimise. Asjad, mis kuuluvad menetluse reguleerimisalasse

2.1.4.1. Tsviil- ja kaubandusasjad

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse esemelisse reguleerimisalasse kuuluvad peamiselt reguleerimisesemed, mida peetakse *tsviil- ja kaubandusasjadeks*. Nagu on sätestatud määruse artikli 2 lõikes 1, ei sõltu selle mõiste tähendus kõnealuse määruse kohaldamisel ühegi liikmesriigi õigusaktidest ega sellest, mis liiki kohus nõuet menetleb. Seda tuleb mõista kooskõlas autonoomse tõlgendusega, mida kasutatakse teistes ELi õigusaktides, sealhulgas Brüsseli I määruses, Euroopa täitekorralduse määruses ja Euroopa maksekäsmenetluse määruses.

2.1.4.2. Tsviil- ja kaubandusasjade tähendus

Seda mõistet ei ole määruses määratletud, ent üldjuhul eristatakse ühelt poolt tsviilõiguslikku ja teiselt poolt avalik-õiguslikku vaidlust. Euroopa Kohus on teinud eri õigusaktide kontekstis arvukalt otsuseid, milles määratakse kindlaks selle erinevuse ulatus ja mõju. Sellest erinevusest hoolimata on Euroopa Kohus leidnud, et teatud avalik-õiguslikud vaidlused kuuluvad siiski mõiste „tsviil- ja kaubandusasjad” alla. See sõltub mõnevõrra otsustest, mille Euroopa Kohus on teinud teiste õigusaktide, eeskätt Brüsseli I määruse ja selle eelkäija, Brüsseli konventsiooni tõlgendamisel. Neid otsuseid on käsitletud üksikasjalikumalt käesoleva juhendi jaotises 2.1.5.

2.1.5. Tsviil- ja kaubandusasjad Euroopa Liidu Kohtu tõlgenduses

2.1.5.1. Autonoomne tähendus

Paljude juhtumite puhul on Euroopa Kohus otsustanud, et tagamaks asjaomastest õigusaktidest tulenevate õiguste ja kohustuste rakendamine võrdselt ja ühetaoliselt, ei saa mõistet „tsiviil- ja kaubandusasjad” tõlgendada üksnes ühe õigussüsteemi seisukohast, vaid sellele tuleb anda autonoomne tähendus, mis tuleneb asjaomaste ELi õigusaktide eesmärkidest ja süsteemist ning riiklike õigussüsteemide kogumi üldpõhimõtetest. Kohus on üldjuhul leidnud, et selle, kas vaidluse puhul on tegemist tsviil- ja kaubandusvaidlusega, määravad kindlaks:

- vaidluse sisu ning seega hagi alus ja olemus ja
- asjaomased pooled ja nendevaheline suhe.

Ettekujutuse Euroopa Liidu Kohtu lähenemisest sellele küsimusele annab otsus kohtuasjas *Apostolides versus Orams*,⁽¹⁷⁾ milles kohus võttis oma seisukoha kokku järgmiste sõnadega:

„Selle kohta tuleb meenutada, et liikmesriikidele ja huvitatud isikutele määrusest nr 44/2001 tulenevate õiguste ja kohustuste võrdsuse ja ühetaolisuse võimalikult paremaks tagamiseks ei tohi mõistet „tsiviil- ja kaubandusasjad” käsitada lihtsalt viitena ühe või teise riigi siseriiklikule õigusaktile. Seda mõistet tuleb käsitada autonoomse mõistena, mida tõlgendades tuleb tugineda ühelt poolt nimetatud määruse eesmärkidele ja süsteemile ning teiselt poolt siseriiklike õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele. Mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” autonoomse tõlgenduse tulemusena jäävad teatud kohtuotsused vaidluse poolte vaheliste õigussuhete või vaidluseseme olemuslike tunnuste tõttu määruse nr 44/2001 kohaldamisalast välja ...”

⁽¹⁷⁾ Kohtuasi C-420/07 (Euroopa Kohtu lahendid 2009, lk I-03571), eriti selle punktid 41 ja 42; sama seisukoht esitatakse kohtuasjas C-292/05 (*Lechouritou ja teised versus Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias*, Euroopa Kohtu lahendid 2007, lk I-01519), milles viidatakse ka varasemale kohtuasjale 29/76 (*LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG versus Eurocontrol*, Euroopa Kohtu lahendid 1976, lk 01541).

2.1.5.2. Vaidlused, milles osalevad riigiasutused

Seoses vaidlustega, milles osalevad riigiasutused, on Euroopa Kohus määranud kindlaks, et riigiasutuse ja eraisiku vaidluse puhul ei ole tegemist tsiviil- või kaubandusvaidlusega, kui riigiasutus teostab avalikku võimu. Seepärast teeb kohus vahet sellistel vaidlustel (*acta iure imperii*), mis ei kuulu Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaldamisel mingil juhul mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” alla, ja üldjuhul riigi algatatud kaubanduslikel vaidlustel (*acta iure gestionis*), mida see mõiste hõlmab. Euroopa Liidu Kohus kommenteeris seda küsimust seoses juhtumiga *Apostolides versus Orams*⁽¹⁸⁾ järgmiselt:

„Euroopa Kohus on leidnud, et kuigi mõned eraõiguslike isikute ja riigiasutuste vahelised vaidlused võivad kuuluda nimetatud mõistete kohaldamisalasse, ei ole see nõnda, kui riigiasutus teostab avalikku võimu /---/. Kui üks vaidluspool teostab avalikku võimu, siis on välistatud selle vaidluse käsitlemine tsiviil- ja kaubandusasjana /---/, kuna see pool teostab ülemvõimu, mis ei jää eraisikute vahelisi suhteid reguleerivate õigusnormide kohaldamisalasse ...”

⁽¹⁸⁾ Vt eelmine märkus.

2.1.5.3. Mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” alla kuuluvate ja selle mõiste alla mittekuuluvate juhtumite erinevust illustreerivad Euroopa Liidu Kohtu kohtuasjad

Juhtumitel, mis kuuluvad mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad” alla, ja juhtumitel, mis ei kuulu selle mõiste alla, ei ole alati lihtne vahet teha. Euroopa Liidu Kohus on uurinud seda erinevust mitme kohtuasja raames. Mõned näited nende kohtuasjade kohta on esitatud järgmisel leheküljel olevas kastikeses.

Juhtumite erinevust illustreerivad Euroopa Liidu Kohtu kohtuasjad

Hagid, mille puhul Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et tegemist on „tsiviil- ja kaubandusajaga”

Volker Sonntag versus Hans Waidmann, Elisabeth Waidmann ja Stefan Waidmann (kohtuasi C-172/91, Euroopa Kohtu lahendid 1993, lk I-01963): nõue hüvitada kuriteo käigus isikule tekitatud kahju. Selline hagi jääb siiski väljapoole mõiste „tsiviil- või kaubandusasi” kohaldamisala, kui kahju tekitaja on riigiasutus, mis teostas avalikku võimu (selles kohtuasjas ei leitud õpilasi juhendanud õpetaja puhul, et ta oleks teostanud avalikku võimu).

Verein für Konsumenteninformation versus Karl Heinz Henkel (kohtuasi C-167/00, Euroopa Kohtu lahendid 2002, lk I-08111): tarbijakaitseorganisatsiooni poolt ennetava meetmena esitatud hagi, et takistada ettevõtjat kasutamast eraisikutega sõlmitavates lepingutes ebaõiglaseid lepingutingimusi.

Gemeente Steenbergen versus Luc Baten (kohtuasi C-271/00, Euroopa Kohtu lahendid 2002, lk I-10489): regressihagi, millega riigiasutus nõuab, et eraõiguslik isik tagastaks summad, mille asutus maksis sotsiaalabina selle isiku lahutatud abikaasale ja lapsele, kui hagi ja selle menetlemise korra aluseks on ülalpidamiskohustust

käsitlevad üldreeglid. Kui regressihagi põhineb sätetel, millega seadusandja on andnud avalik-õiguslikule asutusele eripädevuse, ei saa seda hagi aga pidada „tsiviilajaks”.

Préservatrice foncière TIARD SA versus Staat der Nederlanden (kohtuasi C-266/01, Euroopa Kohtu lahendid 2003, lk I-04867): hagi, millega osalisriik nõuab, et eraõiguslik isik täidaks eraõiguslikku garantiilepingut, mis sõlmiti selleks, et kolmas isik saaks anda selle riigi nõutud ja kindlaksmääratud tagatise, kuulub mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad” kohaldamisalasse, kui võlausaldaja ja garantii andja vahelistes garantiilepingust tulenevates õigussuhetes ei esine riigi pädevuse teostamist, mis kalduks kõrvale eraõiguslike isikute vahelistes suhetes kehtivatest eeskirjadest.

Frahuil SA versus Assitalia SpA (kohtuasi C-265/02, Euroopa Kohtu lahendid 2004, lk I-01543): hagi, mis on esitatud, tuginedes seaduse alusel nõudeõiguse üleminekule importija vastu, kes võlgnes garantii andjale tollimaksu, mille garantii andja maksis tollile, täites garantiilepingut, mille alusel ta oli võtnud tolli ees kohustuse tagada kõnealuse tollimaksu maksmine maakleri poolt, kellele oli algselt andnud võla maksmise korralduse peamine võlgnik, tuleb pidada mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad” alla kuuluvaks.

Meletis Apostolides versus David Charles Orams ja Linda Elizabeth Orams (kohtuasi C-420/07, Euroopa Kohtu lahendid 2009, lk I-03571): hagi, milles nõutakse sellise otsuse tunnustamist ja täitmist, milles antakse korraldus hüvitada kahju, mis on tekitatud kinnisasja ebaseadusliku valdusega, nõutakse selle kinnisasja üleandmist, selle endise olukorra taastamist ja edaspidise ebaseadusliku tegevuse lõpetamist; põhikohtuasjas käsitletakse üksikisikute vahelist vaidlust ja hagi ei ole suunatud mitte niisuguse tegevuse ja menetluse vastu, mis eeldaksid, et üks vaidluse pooltest teostaks avalikku võimu, vaid eraisikute sooritatud tegevuse vastu.

Realchemie Nederland BV versus Bayer CropScience AG (kohtuasi 406/09, Euroopa Kohtu lahendid 2011): hagi, milles nõutakse sellise otsuse tunnustamist ja täitmist, millega määratakse trahv, et tagada tsiviil- ja kaubandusajal, nimelt aktsiaelselt intellektuaalomandiõiguse kui subjektiivse õiguse rikkumises tehtud kohtuotsuse järgimine.

Hagid, mille puhul Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et tegemist ei ole „tsiviil- ja kaubandusajaga”

LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG versus Eurocontrol (kohtuasi 29/76, Euroopa Kohtu lahendid 1976, lk 01541): rahvusvahelise lepingu alusel esitatud hagi, milles riigiasutus nõuab, et eraõiguslik isik tasuks asutuse seadmete ja teenuste kasutamise eest, ehkki nende kasutamine oli kohustuslik ja tasu määrati kindlaks ühepoolset.

Madalamaade riik versus Reinhold Rüffer (kohtuasi C-814/79, Euroopa Kohtu lahendid 1980, lk 03807): hagi, milles avaliku võimu teostamise raames avalikke veeteid haldav riigiasutus nõuab laevaomanikult sisse sellisel veeteel laevavraki eemaldamisel tekkinud kulud.

Eirini Lechouritou ja teised versus Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias (kohtuasi C-292/05, Euroopa Kohtu lahendid 2007, lk I-01519):⁽¹⁹⁾ hagi, milles relvajõudude poolt sõja ajal toime pandud massimõrvas hukkunute ja ellujäänute esindajad nõuavad asjaomaselt riigilt hüvitist.

⁽¹⁹⁾ Kohtuasjale on viidatud ka joonealuses märkuses 17.

2.2. Määruse reguleerimisala. Geograafiline reguleerimisala

2.2.1. Üldine geograafiline reguleerimisala

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrust kohaldatakse kõikides ELi liikmesriikides, välja arvatud Taanis.

2.2.2. Piiriülesed juhtumid

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust kohaldatakse üksnes piiriüleste juhtumite puhul ehk siis juhtumite puhul, mille korral vähemalt ühe poole alaline või peamine asukoht on liikmesriigis, mis ei ole liikmesriik, kus asub nõudega tegelev kohus (vt määruse artikli 3 lõige 1). Artikli 3 lõikes 3 on sätestatud, et see, kas nõude puhul on tegemist piiriülese juhtumiga, määratakse kindlaks kuupäeval, mil pädev kohus võtab nõudevormi vastu. Tuleks meeles pidada, et selle tingimuse täitmise alus tuleb märkida nõudevormi A punkti 5.

2.2.2.1. Nõuete esitajad, kes on pärit väljastpoolt ELi

Lähtudes mõiste „piiriülene” määratlusest ja võttes arvesse Brüsseli I määruse kohtualluvust käsitlevaid sätteid, võib muus riigis kui ELi liikmesriigis alalist või peamist elukohta omav nõude esitaja kasutada teatud tingimustel Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust vastaspoole suhtes, kelle alaline või peamine elukoht on ELis. Seda juhul, kui vastaspoole alaline või peamine elukoht on muu liikmesriik kui see liikmesriik, kus asub pädev kohus, sest siis ei asu see pool samas riigis kui kohus ja sellega on täidetud artikli 3 lõike 1 tingimused.

2.2.2.2. Vastaspooled, kes on pärit väljastpoolt ELi

Samuti võib nõude esitaja, kelle alaline või peamine elukoht on mõnes teises ELi liikmesriigis kui see riik, kus asub pädev kohus, esitada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames nõude vastaspoolele, kelle alaline või peamine elukoht on väljaspool ELi. ELi kohtu pädevus tuleneb nende juhtumite puhul asjaomastest õigusaktidest, näiteks Brüsseli I määrusest.

2.3. Ajaline kohaldatavus

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrust kohaldatakse kõikides ELi liikmesriikides peale Taani alates 1. jaanuarist 2009. Selle menetluse alusel võib siiski esitada nõude ka varasema juhtumi kohta, tingimusel et nõude aluseks oleva kohustuse täitmiseks ei ole juba korraldust antud ning et ükski nõudega seotud aegumistähtaeg ei ole asjaomaste kohaldatavate õigusaktide alusel juba möödunud.

2.4. Seos teiste ELi õigusaktidega

2.4.1. Brüsseli I määrus⁽²⁰⁾

2.4.1.1. Kohtualluvuse eeskirjad

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrus ei sisalda eeskirju kohtualluvuse kohta, seepärast tuleb selleks, et määrata ELi liikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide puhul kindlaks kohtute pädevus, kohaldada Brüsseli I määruses sätestatud eeskirju. Nende kohaldamist Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul on selgitatud põhjalikumalt käesoleva juhendi jaotises 3.1.1, kus käsitletakse menetluse alustamist.

⁽²⁰⁾ 22. detsembri 2000. aasta nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuse täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades, EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1. Euroopa Komisjon on esitanud ettepaneku määrust muuta, ent nõukogu ja Euroopa Parlament peavad selle ettepaneku veel heaks kiitma.

2.4.1.2. Kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine

Üks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse põhitunnuseid on välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamine,⁽²¹⁾ mis tähendab, et menetluse raames tehtud otsust tunnustatakse ja täidetakse teises ELi liikmesriigis, ilma et otsuse saaja peaks hankima Brüsseli I määruses sätestatud kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise eeskirjade kohase täitmismääruse. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrusega on ette nähtud eraldi täitemenetlus, mida käsitletakse käesoleva juhendi jaotises 8.2. Tuleb märkida, et Brüsseli I määruses sätestatud kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise eeskirju võib Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse täitmisel endiselt kasutada. Valiku, millist menetlust rakendada, teeb isik, kelle pädevuses on kohtuotsuse langetamine.

⁽²¹⁾ „Välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamine“ tähendab antud juhul seda, et enam ei rakendata Brüsseli I määruses kindlaks määratud vahemeetmeid, eelkõige kaotatakse nõue taotleda täitmismäärust. Määruse nr 1215/2012 (nn uus Brüsseli I määrus) vastuvõtmisega on tühistatud alates 10. jaanuarist 2015 määruse reguleerimisalasse jäävate otsuste puhul välisriigi kohtuotsuse täidetavaks tunnustamise menetlus.

2.4.2. Dokumentide kättetoimetamise määrus ja tõendite kogumise määrus⁽²²⁾

Mõlemad määrused on kohaldatavad Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul, kuivõrd nendes käsitletakse peamiselt tsiviilmenetlusi, mille raames toimub dokumentide edastamine ühest ELi liikmesriigist teise ja tõendite kogumine mõnes teises liikmesriigis. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrus sisaldab nii dokumentide kättetoimetamist kui ka tõendite kogumist käsitlevaid sätteid, mis on teiste õigusaktide üldiste sätete suhtes ülimuslikud. Selles on ka teatud Euroopa täitekorralduse loomise määrusest tulenevad dokumentide kättetoimetamist reguleerivad sätted, mis on samuti dokumentide kättetoimetamise määruse eeskirjade suhtes ülimuslikud, kui nad selle määruse sätetest erinevad.

⁽²²⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 324, 10.12.2007, lk 7) ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1).

2.4.3. Euroopa täitekorralduse määrus ja Euroopa maksekäsumenetluse määrus

2.4.3.1. Sarnasused Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrusega ja erinevused sellest

Need kaks määrust võib mõnes mõttes panna Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrusega samasse rühma, kuivõrd nendel määrustel on mõned olulised ühisjooned, näiteks lihtsustatakse neis välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamisega otsuste tunnustamise ja täitmise eeskirju ning nähakse teatud miinimumnõuete täitmatajätmise korral ette vastava menetluse raames tehtud kohtuotsuste ja antud kinnituste läbivaatamine. Selleks võtab Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrus lisaks eelmises jaotises nimetatud dokumentide kättetoimetamise sätetele Euroopa täitekorralduse määrusest üle teatud eeskirjad, milles käsitletakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse enda suhtes kohaldatavate otsuste läbivaatamist.

Veel üks nende kolme määruse ühisjoon on see, et neis rakendatakse tsiviilasjus tehtud kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtet. Määruste peamine eesmärk on lihtsustada ja kiirendada Euroopa Liidus piiriüleselt võlausaldajate õiguste tunnustamist ja jõustamist. Sellega seoses aitavad määrused luua Euroopa Liidus tõelise õigusel rajaneva ala ja kujundada ühtlasi välja ühtse turu. Igal määrusel on erinev reguleerimisala – neid kõiki ei saa kasutada iga piiriülese tsiviilasja puhul.

Ehkki nendel kolmel määruusel esineb sarnasusi, on neil ka üks väga oluline erinevus. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruus käsitleb erinevalt Euroopa täitekorralduse määruusest ja Euroopa maksekäsumenetluse määruusest nii vaidlustatud kui ka vaidlustamata nõudeid. Seepärast peab nõude esitaja tegema kohe alguses otsuse, millist menetlust oleks parem kasutada. See otsus sõltub suuresti iga juhtumi tegelikest asjaoludest, eeskätt sellest, milline on tõenäosus, et nõue vaidlustatakse, ning samuti mõistagi asjaomase nõude väärtusest.

2.4.3.2. Euroopa täitekorralduse, Euroopa maksekäsumenetluse ja Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaldamise võrdlus

Euroopa täitekorraldust sobib kohaldada vaid siis, kui on vaja täita vaidlustamata nõuet käsitlevat kohtuotsust või kui ametlikus juriidilises dokumendis on sätestatud päritoluliikmesriigis täitmisele pööratav kohustus. Mõiste „vaidlustamata nõue” on määratletud sel otstarbel Euroopa täitekorralduse määruuses – põhimõtteliselt on tegemist nõudega, mille puhul ei ole kunagi kaitset korraldatud ja mille puhul langetatakse otsus tagaselja, või juhtumiga, mille puhul on alguses korraldatud kaitse, ent hiljem on sellest loobutud.

Euroopa maksekäsumenetlus sobib eriti hästi sellise nõude esitamiseks, mida ei vaidlustata. Nõude esitaja esitab avalduse kohtule, kes annab avalduse heakskiitmise korral välja maksekäsu ja toimetab selle kätte vastaspoolele, kes võib seejärel esitada vastuväite. Selle peale Euroopa

maksekäsumenetluse raames enam menetlemist ei järgne, sest kui vastaspool on maksekäsu andmise vastu, käsitletakse juhtumit edasi tsiviilmenetluse tavaeeskirjade kohaselt. Kui vastaspool maksekäsu vastu väidab, et ei esita, võib nõude esitaja võtta makse tagamiseks vajalikud täitmismeetmed. See menetlus sobib eriti hästi nõude esitajatele, kellel on käsil mitu nõuet, näiteks energiavarustuses ja teistes sarnastes valdkondades tegutsevatele ettevõtjatele, kes esitavad nõudeid klientide suhtes, kes ei täida oma maksekohustusi.

Ehkki Euroopa täitekorralduse määruuse ja Euroopa maksekäsumenetluse määruuse reguleerimisala on sarnane, seisneb nende erinevus selles, et Euroopa täitekorralduse määruuse alusel kinnitatakse liikmesriigis kehtiva menetluse raames tehtud kohtuotsus sobivaks täitmiseks teises liikmesriigis, samal ajal kui Euroopa maksekäsumenetlus on eraldiseisev ELi menetlus, mida rakendatakse suuresti ühetaoliselt kõikides liikmesriikides. Võlausaldaja, kes esitab nõude, mis jääb tõenäoliselt vaidlustamata, peab otsustama, kumba neist menetlustest kasutada. Euroopa maksekäsumenetlus sobib iseäranis hästi võlausaldajale, kes soovib esitada nõudeid mitmes liikmesriigis, sest nõude esitaja peab end kurssi viima vaid ühe menetlusega, mitte iga asjaomase liikmesriigi kohalikus süsteemis rakendatavate eri menetlustega.

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus eristub kahest eelmisest menetlusest selle poolest, et seda on võimalik rakendada nii vaidlustatud kui ka vaidlustamata juhtumite puhul, tingimusel et nõude väärtus ei ületa 2 000 eurot. Seepärast saab seda menetlust

kasutada selliseid nõudeid käsitlevate piiriüleste juhtumite puhul. Kui nõude esitaja usub, et nõuet ei vaidlustata, võib olla kasulikum valida Euroopa maksekäsmenetlus. See on ka ainus eraldiseisev ELi menetlus, mida saab kasutada 2000 eurot ületavate piiriüleste nõuete puhul.

2.4.4. Muud ELi õigusaktid

Tuleb meeles pidada, et tulenevalt määruse esemelisest reguleerimisalast kohaldatakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõuete suhtes mitmeid ELi õigusakte. Näiteks Rooma I määrust ja Rooma II määrust, milles käsitletakse vastavalt lepinguliste ja lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatavat õigust. Nendes määrustes sätestatud eeskirjad määravad ära selle, millist õigust tuleks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse või ükskõik millise teise menetluse alusel esitatava nõude suhtes kohaldada.

Isikud, kes tegelevad Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõuetega, peavad meeles pidama ka seda, et sõltuvalt konkreetse nõude sisust võidakse kohaldada teisigi ELi õigusakte. Näiteks võib nõue jääda ELi tarbijakaitsealaste õigusaktide reguleerimisalasse ning sel juhul mõjutavad nende õigusaktide sätted nõude vaidlustamisel poolte õigusi ja kohustusi.

2.5. Seos liikmesriigi õigusega

2.5.1. Liikmesriigi menetlusõigus

Liikmesriigi õigusel on Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul kahteline roll. Esiteks, mis puudutab menetlust ennast, siis määruks on selgelt sätestatud, et kui määruks ei ole ette nähtud teisiti, kohaldatakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse suhtes selle liikmesriigi menetlusõigust, kus menetlus läbi viiakse. Teiseks on määruks eraldi sätted liikmesriigi õiguse kohaldamise kohta menetluse teatud etappidel. Nendes sätetes käsitletakse näiteks seda, kas Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsust on võimalik edasi kaevata, ja olukorda, kus vastunõue ületab Euroopa väiksemate kohtuvaidluste puhul kehtestatud rahalist piirväärust⁽²³⁾. Lisaks tuleb liikmesriigi menetlusõiguse kohaldamisel silmas pidada menetluse eesmärgi, mis on sätestatud määruse põhjenduses 7. Tuleks meeles pidada, et peale selle, et liikmesriigi menetlusõigust ei tohi kohaldada vastuolus Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlusega, tuleks seda õigust kohaldada ka nii, et see hõlbustaks selle menetluse eesmärkide saavutamist.

⁽²³⁾ Vt jaotis 9.2, milles on esitatud Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse tarvis esitatav teave liikmesriikide menetlusõiguse kohta.

2.5.2. Liikmesriigi materiaalõigus

Nende üldiste menetlusnormide kõrval tuleb ükskõik millise nõude sisu suhtes kohaldada tõenäoliselt liikmesriigi materiaalõigust. Kohaldatav õigus ei pruugi aga olla selle liikmesriigi oma, kus asub nõudega tegelev kohus, sõltudes sellest, millist õigust tuleb kohaldatavate õigusaktide asjaomaste eeskirjade alusel kohaldada.

KOLMAS PEATÜKK.

Menetluse alustamine

3.1. Kohtud, kes on pädevad nõudeid vastu võtma

Kuna määruse artikli 11 kohaselt on liikmesriikidel kohustus tagada, et pooled saavad vormide täitmisel praktilist abi, peaks selline abi olema nii nõudevormi kui ka kõikide teiste vormide täitmisel kättesaadav kõikides liikmesriikides.

3.1.1. Kohtualluvuse alus

Nõude esitaja peab märkima nõudevormi kohtualluvuse aluse. Eeskirjad selle kohtu kindlaksmääramiseks, kellele tuleks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames nõue saata, on olemas nii ELi kui ka liikmesriigi tasandil. Kohtualluvust käsitlevates ELi eeskirjades määratakse kindlaks pädevuse jaotumine liikmeriikide kohtute vahel. Liikmesriikide endi kohalikes eeskirjades määratakse kindlaks, millis(t)esse kohtu(te)sse tuleks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames nõue saata. Nõude esitajate jaoks on see tähtis küsimus, sest määruse artikli 4 lõike 1 alusel tuleb nõudevorm saata kohtule, kes on kohtualluvuse ja nõude sisu seisukohast pädev nõuet menetlema. Nõude esitaja peab märkima seega nõudevormi punkti 4 valitud kohtualluvuse aluse. Kuna liikmesriigid peavad tagama vastavalt artiklile 11 pooltele nõudevormi ja teiste vormide täitmisel praktilise abi, peaks see abi olema kättesaadav kõikides liikmesriikides.

3.1.2. Kohtualluvust käsitlevad ELi eeskirjad

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul kohaldatakse Brüsseli I määruses sätestatud eeskirju. Seepärast tuleb selleks, et teha kindlaks, milliseid kohtule tuleks nõue saata, alustuseks kaaluda seda, milliseid kohtualluvuse eeskirju nõude aluseks oleva vaidluse suhtes kohaldatakse. Kohaldatavad eeskirjad sõltuvad iga juhtumi täpsetest asjaoludest. Üks peamisi erinevusi on see, kas nõude aluseks on lepinguline või lepinguväline kohustus, näiteks kohustus, mis tuleneb vastaspoole tegematajätmisest või hooletusest, millega on tekitatud nõude esitajale kahju või vigastusi.

Selleks et nõude esitajal oleks võimalik täpselt kindlaks teha kohus või kohtud, kes on pädevad menetlema Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõuet, peaks tal olema võimalik pääseda ligi liikmesriigis kehtivaid kohtualluvuse eeskirju käsitlevale teabele. Paljudel liikmesriikidel on eraldi veebisaidid, kust võib leida sellist teavet. Vastavalt määrusele on liikmesriigid samuti kohustatud esitama Euroopa Komisjonile teabe selle kohta, millised kohtud on pädevad lahendama kohtuasja Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames. Selline teave tuleb teha üldsusele kättesaadavaks.

Seepärast on selline teave kättesaadav Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis, mille kaudu võimaldatakse juurdepääs Euroopa justiitsatlase veebisaidile, kust leiab teavet liikmesriikide õigusaktide kohta ⁽²⁴⁾.

3.1.2.1. Kohtualluvus tarbijatega seotud juhtumite puhul

Brüsseli I määruses on spetsiaalsed kohtualluvust käsitlevad eeskirjad selliste juhtumite tarvis, mis on seotud tarbijatega. Tarbija on isik, kes ei tegutse äriistel eesmärkidel. Milliseid Brüsseli I määruse eeskirju kohaldatakse, on eriti tähtis teada tegemaks kindlaks, milline on pädev kohus näiteks siis, kui tarbija esitab nõude ettevõtja vastu. Teatud tingimustel võib tarbijal olla õigus esitada nõue selle liikmesriigi kohtule, kus on tema alaline või peamine elukoht ja mis on asjaomase liikmesriigi eeskirjade kohaselt pädev Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõuet menetlema. Paljudel juhtudel on selleks tarbija kodulinnas asuv kohus. See on oluline ka tarbijatega seotud teist liiki juhtumite puhul, sealhulgas nõuete puhul, mille esitab ettevõtja tarbija vastu, üks tarbija teise tarbija vastu või üks ettevõtja teise ettevõtja vastu.

⁽²⁴⁾ E-õiguskeskkonna portaali ja justiitsatlase veebisaidi lingid on ära toodud käesoleva juhendi lõpus.

3.1.2.2. Brüsseli I määruse kohtualluvuse eeskirjad, mis on seotud tarbijatega

Brüsseli I määruse artiklid 15–17 sisaldavad eeskirju, milles käsitletakse kohtualluvust tarbijalepingute puhul. Need eeskirjad ei asenda Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruse teisi eeskirju, vaid nendega antakse tarbijatele lisavõimalused seoses sellega, kellele oma nõue esitada.

Kui leping:

- on kaupade järelmaksuga müügi leping;
- osamaksudena tasutava laenu või muud liiki krediidi leping või
- on sõlmitud ettevõtjaga, kes tegeleb tarbija alalise elukoha liikmeriigis äritegevusega või kelle selline tegevus on mis tahes vahenditega, näiteks reklaami kaudu, suunatud nimetatud liikmesriiki,

võib tarbija esitada lepingu kohase nõude

- selle liikmesriigi kohtule, kus on ettevõtja tegevuskoht, või
- selle liikmesriigi kohtule, kus on tarbija alaline elukoht,

ja ettevõtja võib esitada tarbija vastu lepingukohase nõude üksnes selle liikmesriigi kohtule, kus on tarbija alaline elukoht. Mõlemal juhul võib vastunõude esitada kohtule, kus menetletakse põhinõuet.

Seda korda tohib tarbija ja ettevõtja vahelise kokkuleppe alusel muuta vaid juhul, kui:

- kokkulepe on sõlmitud pärast nõude sisuks oleva vaidluse teket;
- selline kokkulepe võimaldab tarbijal esitada nõude kõnealustes eeskirjades nimetatud kohtutes või
- kokkulepe on sõlmitud tarbija ja ettevõtja vahel, kelle mõlema alaline elukoht on samas liikmesriigis, kokkuleppega on määratud pädevaks kohtuks nimetatud liikmesriigi kohtud ja kokkulepe ei ole vastuolus nimetatud riigi seadustega.

Märkused

1. Kui tarbija on sõlminud lepingu, millest nõue tuleneb, ettevõtjaga, kelle alaline asukoht ei ole samas liikmesriigis, kuid kellel on filiaal, esindus või muu üksus mõnes liikmesriigis, loetakse see liikmesriik nimetatud filiaali, esinduse või muu üksuse tegevusest tulenevate vaidluste puhul tema alaliseks asukohaks.

2. Tarbijaid käsitlevaid eeskirju ei kohaldata üldiselt transpordilepingute suhtes. Neid kohaldatakse siiski juhul, kui tegemist on kindlaksmääratud hinnaga lepingutega, näiteks pakettreisilepingutega, mis hõlmavad reisi ja majutust.

3.1.3. Kohalikud või riiklikud kohtualluvuse eeskirjad

Kui nõude esitaja on kindlaks teinud, milliseid Brüsseli I määruse eeskirju kohaldatakse ja milliste liikmesriikide kohtud on sellest tulenevalt pädevad, peab nõude esitaja selleks, et otsustada, millisesse kohtusse tuleks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohane nõu esitada, tutvuma nende liikmesriikide eeskirjadega, kelle kohtud on ELi eeskirjade kohaselt pädevad, et selgitada välja, millised kohtud võivad olla liikmesriigi õiguse kohaselt pädevad menetlema Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatavat nõuet. See võib olla liikmesriigiti erinev, kuna seda ei ole ELi tasandil reguleeritud.

Liikmesriikides, kus on olemas riiklik väiksemate kohtuvaidluste menetlus või mõni muu sarnane menetlus, on kohtud, kes on pädevad menetlema juhtumeid riikliku menetluse raames, sageli pädevad menetlema ka Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatavaid nõudeid. Mõnes liikmesriigis on selle kohtu kindlaksmääramiseks, kuhu Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohane nõue tuleb esitada, eraldi eeskirjad ja mõnes liikmesriigis on nõude esitamiseks mitu võimalust sõltuvalt nõude sisust.

Sellega seoses on vaja allikaid, kust oleks võimalik saada teavet liikmesriikide eeskirjade kohta. Paljudel liikmesriikidel on veebisaidid, kus pakutakse sellist teavet. Lisaks peavad liikmesriigid esitama vastavalt Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrusele selle teabe Euroopa Komisjonile, kes teeb selle teabe omakorda kättesaadavaks.

See lisateave on kättesaadav Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis Euroopa justiitsatlase veebisaidi kaudu, kust leiab ajakohast teavet liikmesriikide õigusaktide kohta⁽²⁵⁾.

3.2. Nõudevormi kasutamine

Nagu juba märgitud, peaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus olema peamiselt kirjalik menetlus. Seepärast tuleks menetluse alustamiseks kasutada määruuses ette nähtud nõudevormi A, mille leiab määruse I lisast. Vastavalt määruse artikli 4 lõikele 5 on liikmesriigid kohustatud tagama, et nõudevorm oleks kättesaadav kõikides kohtutes, kus on võimalik alustada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust. Lisaks peavad liikmesriigid vastavalt artiklile 11 tagama, et pooled saavad vormide täitmisel abi. Käesoleva juhendi lõpust leiab lingi nõudevormi elektroonilisele versioonile kõigis ELi ametlikes keeltes. Nõudevormis on põhjalikud juhised selle kohta, mida nõude esitaja peaks sinna märkima, ja neid juhiseid tuleks tähelepanelikult järgida. Kaks aspekti väärivad siiski eraldi mainimist, nimelt nõude hindamine ja küsimus, kuidas käsitleda nõude puhul intresse.

⁽²⁵⁾ E-õiguskeskkonna portaali ja justiitsatlase veebisaidi lingid on ära toodud käesoleva juhendi lõpus.

3.2.1. Nõude hindamine

3.2.1.1. Nõude kirjeldamine

Nõude aluse ja suuruse hindamine on vajalik selleks, et täita vormi A punkt 8 „Nõude kirjeldus”, kus esitakse nõude sisu käsitlevad üksikasjad, ent ka selleks, et teha kindlaks, kas nõue jääb ka tegelikult Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse rahalise piirväärtuse raamidesse. Nõude aluse puhul on väga tähtis, et igat nõude elementi ja selle alust kirjeldataks nii selgelt kui võimalik, võttes arvesse seda, et vastaspool võib avaldada soovi jätta nõue rahuldamata. Nõudevormi 8. lahtrisse märgitava nõude faktilise aluse toetuseks tuleb esitada nii palju kirjalikke materjale, kui on vaja kohtul, kes võtab nõude vastu, selleks et kindlaks teha nõude väärtus, nõude alus ja nõuet toetavad tõendid. Kui neid materjale ei esitata, võib juhtuda, et kohus jätab nõude selle põhjendamata tõttu rahuldamata või vähemalt küsib nõude esitajalt lisateavet, mille esitamiseks kulub aega ja mis põhjustab menetluses viivitusi.

3.2.1.2. Nõude väärtus

Nõude väärtuse puhul tuleks meeles pidada seda, et rahalist piirväärtust kohaldatakse pärast kõikide kulude, intresside ja muude põhinõude kõrvalnõuete mahaarvamist. Kui põhinõudel on mitu osa, tuleb kirjeldada neid eraldi, ent kui kõikide osade väärtus kokku ületab rahalist

piirväärtust, ei jää nõue Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisalasse ⁽²⁶⁾.

3.2.2. Intressi käsitlemine

Ehkki nõude hindamisel ei võeta arvesse nõutud intressi, tuleb siiski ära märkida intressi suurus või määr ning samuti intressi kogunemise alused. See teave tuleb esitada nõudevormi punkti 7 alapunktis 7.4. Kui aga põhinõue ise põhineb intressi sissenõudmisel, tuleb see märkida alapunkti 7.1, ja nõude väärtust hinnatakse selle põhjal, ehkki tegemist on intressiga. Selline olukord võib tekkida näiteks siis, kui põhinõue puudutab intresse laenult, mille vastaspool on juba tasunud.

3.3. Nõude esitamise maksumus

Enamikus liikmesriikides tuleb Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse alusel nõude esitamisel tasuda kohtule lõiv. Enne lõivu tasumist ei hakka kohus nõuet menetlema. See tähendab, et kõigepealt tuleb kindlaks teha, kas ELi ja liikmesriigi eeskirjade kohaselt pädev kohus, kellele nõue saadetakse, nõuab nõude esitamisel lõivu tasumist. Järgmise sammuna tuleks välja selgitada, kui suur on lõiv ja kuidas seda tuleks tasuda. See teave võib olla kättesaadav liikmesriikide veebisaitidel ning samuti Euroopa õigusalse koostöö võrgustikus /

⁽²⁶⁾ Tuleks meeles pidada, et rahaline piirväärtus vaadatakse läbi ja see ei pruugi jääda 2000 euro juurde.

justiitsatlase veebisaidil (vt jaotis 3.1.2). Makseviisi ja lõivu suurus tuleb märkida nõudevormi lahtrisse 6, kus on loetletud eri maksevõimalused.

3.4. Nõudevormi lisad

Kuna Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus on peamiselt kirjalik menetlus, tuleb saata koos nõudevormiga dokumentaalsete tõendite kujul kõik vajalikud tõendavad materjalid. Need materjalid on vajalikud selleks, et tõendada nõude väärtust, nõude alust ja dokumente, millele kavatsetakse nõude vaidlustamise korral tugineda, võttes arvesse seda, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus kehtib nii vaidlustatud kui ka vaidlustamata juhtumite puhul. See kõik on sätestatud määruse artikli 4 lõikes 1 ja nõudevormi punktis 8. Ehkki kohus võib nõuda nõude esitajalt lisateavet (vt jaotis 5.2), on oht, et kui nõudevormile lisatud teave on koos nõudevormis endas esitatud teabega nõude põhjendamiseks ebapiisav, võidakse nõue rahuldamata jätta. Seepärast on soovitatav saata kogu asjakohane teave nõudevormi esitamisel, pidades alati meeles seda, et võib tekkida dokumentide tõlkimise vajadus, millelega kaasnevad kulud.

3.5. Nõude saatmine kohtule

Määruse artikli 4 lõikes 1 on öeldud, et nõude võib saata kohtule posti teel või kasutades mõnda muud edastamisviisi (nagu näiteks faks või elektronpost), mida tunnustatakse liikmesriigis, kus menetlust alustatakse. Seepärast on nõude esitajal vaja teada, milliseid edastamisviise tunnustab kohus, kuhu nõudevorm tuleks menetluse alustamiseks saata. Selle määravad kindlaks liikmesriigid ning teave selle kohta peaks olema kättesaadav samadel alustel kui muu teave liikmesriikide menetluste kohta.

Nõude esitajad peavad täpselt välja selgitama, milliseid tõendavaid materjale – eeskätt dokumente ja muid materjale, mida võidakse kasutada tõenditena – ja millisel kujul kohus nõuab. Kõik kohtud ei võta vastu dokumentide koopaid, olgu nad skaneeritud või tehtud mõnel muul moel, vaid nõuavad oma riiklike tõendamiseeskirjade alusel dokumentide originaale. Seepärast on isegi juhul, kui kohus tunnustab nõude esitamist elektrooniliselt, mõistlik saata nõudevorm koos tõendavate materjalidega mõne kohtu poolt tunnustatud teistsuguse edastamisviisi abil, kuivõrd tõendavate materjalide saatmine elektrooniliselt ei pruugi olla võimalik⁽²⁷⁾.

⁽²⁷⁾ Kuigi mõned kohtud on valmis võtma nõudevorme vastu elektrooniliselt ja neile võib lisa tulla, on kahtlane, kas need kohtud on võimelised võtma elektrooniliselt vastu ka lisadokumente. Määrus ei keela kohtutel võtta kõik dokumendid vastu elektrooniliselt ning loodetavasti see olukord aja jooksul paraneb, kuivõrd see toetaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul seatud üldist eesmärki, et menetlus oleks lihtne, kiire ja kasutajatele suhteliselt vähekulukas.

3.6. Keel

Määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt tuleb nõudevorm ja ka nõudevormi alapunktis 8.2 nimetatud tõendavate dokumentide kirjeldus esitada kohtu menetluskeeles (vt ka jaotis 4.7, kus käsitletakse muid vorme ja dokumente). Liikmesriikides, kus on mitu ametlikku keelt, tuleb kanda hoolt selle eest, et saaks valitud õige keel. Mõned liikmesriigid on nõus võtma vastu ka nõudeid, mis ei ole esitatud riigi ametlikus keeles⁽²⁸⁾. Tuleks meeles pidada, et vastaspoolel võib olla õigus keelduda nõudevormi ja dokumentide vastuvõtmisest, kui asjakohased keelenõuded on täitmata (vt ka jaotis 4.2 ja joonealune märkus nr 32). Märkida tuleks ka seda, et kui määruse artikli 6 lõike 3 alusel on vajalik tõlge, peab tõlke muretsema ja sellega seotud kulud kandma pool, kellelt seda tõlget nõutakse. Sama kehtib siis, kui üks pool on keeldunud artikli 6 lõike 3 kohaselt dokumendi vastuvõtmisest põhjendusega, et see ei ole õiges keeles.

⁽²⁸⁾ Teavet keelte kohta, mida tuleb või mida on lubatud kasutada, leiab ka liikmesriikide veebisaitidelt ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku / justiitsatlase veebisaidilt.

NELJAS PEATÜKK.

Menetlus pärast seda, kui kohus on nõude vastu võtnud

4.1. Nõudevormi parandamine või täiendamine nõude esitaja poolt

4.1.1. Kohus kontrollib nõudevormi

Pärast nõudevormi ja tõendavate materjalide vastuvõtmist ning enne nende vastaspoolele kättetoimetamist peab kohus esmalt kontrollima, et vorm oleks täidetud kooskõlas määruse nõuetega. Kui see nii ei ole – ja välja arvatud juhul, kui kohus otsustab kohe alguses, et nõue on põhjendamatu või täiesti vastuvõetamatu, mille puhul võib ta nõude rahuldamata jätta –, võib kohus paluda nõude esitajal nõudevormi täiendada või parandada või esitada lisateavet või -dokumente. Nõude rahuldamata jätmist käsitletakse jaotises 4.4.

4.1.2. Kohus teavitab nõude esitajat, kui nõue ei kuulu Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisalasse

Kui kohus leiab, et nõue, mis on küll nõuetekohaselt esitatud ja hästi põhjendatud, ei kuulu määruse reguleerimisalasse – kui näiteks nõude sisu ei võimalda esitada nõuet Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames või kui nõude väärtus ületab kehtestatud rahalist piirväärtust –, peab ta teavitama vastavalt määruse

artikli 4 lõikele 3 sellest nõude esitajat⁽²⁹⁾. Nõude esitaja võib seejärel otsustada nõude tagasi võtta. Kui ta seda ei tee, peab kohus vastavalt määruse artikli 4 lõikele 3 jätkama nõude menetlemist liikmesriigi asjakohase menetluse alusel.

4.1.3. Nõude esitaja võib paluda nõudevormi täitmisel abi

Kuna nõudevormi parandamisele kulub omakorda aega, on nõude esitaja huvides alati püüda tagada, et vorm on täidetud nõuetekohaselt ja saadetud kohtule koos kõigi vajalike tõendavate dokumentidega. Seepärast peaks nõude esitajal olema võimalik paluda vormi täitmisel abi, mille eest peavad vastavalt artiklile 11 hea seisma liikmesriigid. Paljudes liikmesriikides annavad sellist abi kohtu töötajad, ent see võib olla korraldatud erineval moel.

4.1.4. Nõude esitajale antav korraldus nõudevormi täiendada või parandada

Sellise nõude esitamisel tuleb kasutada määrusega ette nähtud vormi B. Seda vormi võib kasutada ka siis, kui nõudevorm ei ole esitatud

⁽²⁹⁾ Kui kohus otsustab nõude vastu võtta, ent otsustab jätkata selle menetlemist liikmesriigi asjakohase menetluse alusel, peab ta teatama ka sellest otsusest nõude esitajale. Mõnes liikmesriigis on selle teavitamise jaoks ette nähtud eraldi vormid. Mõnes liikmesriigis on kehtestatud lisaks määruses ette nähtud vormidele teisedki vormid, mis on mõeldud kasutamiseks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul.

kohtu menetluskeeles, et nõuda nõude esitajalt vormi esitamist õiges keeles. Selles vormis määrab kohus nõude esitajalt küsitud teabe esitamiseks või parandatud vormi tagastamiseks tähtaja. Määruse artikli 14 lõikega 2 on ette nähtud, et kohus võib seda tähtaega erakorralistel asjaoludel pikendada. Kui nõude esitaja ei pea talle määratud tähtajast kinni või kui vorm pole ikka veel täidetud õigesti või õiges keeles, võidakse nõue rahuldamata jätta. Selline rahuldamata jätmine ei tähenda otsust nõude põhjendatuse kohta. Nõude võib esitada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse või liikmesriigi asjakohase menetluse kohaselt uuesti.

4.2. Nõudevormi saatmine vastaspoolele

4.2.1. Kohus saadab vastaspoolele nõudevormi A koopia ja vormi C

Kui kohus on otsustanud, et nõuet saab menetleda Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames kas selle esialgsel kujul või pärast seda, kui nõude esitaja on nõudevormi parandanud või esitanud lisateavet või -dokumente, saadab kohus vastaspoolele nõudevormi koopia ja tõendavad dokumendid koos vastusvormiga C, mille esimese osa täidab kohus⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ Tähelepanu tuleks pöörata vormides kasutatavale keelele (vt jaotis 4.2.3, kus on esitatud kättetoimetamisega seotud nõuded). Mõni kohus saadab vormid nii kohtu menetluskeeles kui ka vastuvõtja keeles.

4.2.2. Tähtaeg

Kohus peab saatma need vormid ja dokumendid vastaspoolele 14 päeva jooksul pärast Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohase nõuetekohaselt täidetud nõudevormi saamist. Seda tähtaega arvestatakse kas nõudevormi vastuvõtmise kuupäevast, juhul kui ei nõuta vormi parandamist või lisateabe esitamist, või hilisemast tähtajast, sõltuvalt nõude esitajale nõudevormi parandamiseks või täiendamiseks või lisateabe esitamiseks määratud tähtajast.

4.2.3. Kättetoimetamise viisid

4.2.3.1. Kättetoimetamine vastuvõtuteatisega posti teel (määruse artikli 13 lõige 1)

Vastavalt määruse artikli 13 lõikele 1 peab kohus saatma vormi C koos nõudevormi koopia ja tõendavate dokumentidega posti teel ning nende kättesaamist tõendab kättesaamise kuupäevaga vastuvõtuteatis⁽³¹⁾.

⁽³¹⁾ Kui kättetoimetamine toimub teises liikmesriigis, tuleb dokumendid saata teise riiki kooskõlas dokumentide kättetoimetamise määrusega.

4.2.3.2. Muud kättetoimetamiseeskirjad (määruse artikli 13 lõige 2)

Kui kättetoimetamine posti teel ei ole võimalik, nähakse määrusega ette, et see võib toimuda ühel Euroopa täitekorralduse määruses ette nähtud viisidest. Kättetoimetamiseeskirjad on sätestatud Euroopa täitekorralduse määruse artiklites 13 ja 14. Tuleks rõhutada, et neid Euroopa täitekorralduse määruse eeskirju tuleks kohaldada üksnes juhul, kui kättetoimetamine Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruse artikli 13 lõikes 1 kirjeldatud viisil ei ole võimalik. Neid eeskirju on käsitletud üksikasjalikumalt kõrvalolevas kastikeses.

Euroopa täitekorralduse määruse artiklite 13 ja 14 kohased dokumentide kättetoimetamise eeskirjad

4.2.3.2.1. Kättetoimetamine vastuvõtja või vastuvõtja esindaja kättesaamistõendiga

Euroopa täitekorralduse määruse artiklis 13 kindlaks määratud kättesaamistõendiga kättetoimetamise viisid on:

- isiklik kättetoimetamine kättesaamistõendiga, millele on alla kirjutanud vastuvõtja;
- isiklik kättetoimetamine, mida tõendab dokumendi kätte toimetanud volitatud isiku allkirjaga teatis, et vastuvõtja on dokumendi kätte saanud või keeldunud seda vastu võtmast ilma igasuguse õigusliku põhjendusest⁽³²⁾;

⁽³²⁾ Siinkohal tuleb arvestada dokumentide kättetoimetamise määruse (määrus (EÜ) nr 1393/2007) artikli 8 kohast õigust keelduda dokumentide vastuvõtmisest, kui dokumendid ei ole esitatud keeles või neile ei ole lisatud tõlget keelde, millest vastuvõtja aru saab või mis on kättetoimetamiskoha ametlik keel või üks ametlikest keeltest (vt ka Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruse põhjendus 12). See ei tähenda siiski seda, et vastaspoolel on õigus keelduda dokumendi vastuvõtmisest, mis ei ole küll asjaomase liikmesriigi keeles, ent millest ta aru saab (vt Euroopa Kohtu kohtuasi C-14/07, *Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR versus Industrie- und Handelskammer Berlin*).

- posti teel kättetoimetamine, mida kinnitab vastuvõtja allkirjastatud vastuvõtuteatis⁽³³⁾;
- elektrooniline kättetoimetamine, mida kinnitab vastuvõtja allkirjastatud vastuvõtuteatis.

4.2.3.2.2. Kättetoimetamine ilma vastuvõtja või vastuvõtja esindaja kättesaamistõendita

Euroopa täitekorralduse määruse artiklis 14 kindlaks määratud kättesaamistõendita kättetoimetamise viisid on:

- isiklik kättetoimetamine vastuvõtja kodusel aadressil isikutele, kes kuuluvad vastuvõtjaga samasse leibkonda või töötavad sellel aadressil;
- füüsilisest isikust ettevõtja või juriidilise isiku korral kättetoimetamine vastuvõtja äriruumides isikutele, kes on vastuvõtja palgal;
- dokumendi toimetamine vastuvõtja postkasti;
- dokumendi toimetamine postkontorisse või pädevasse ametiasutusse ja vastuvõtja postkasti selle kohta vastava kirjaliku teatise jätmine, kusjuures kirjalikus teatises on sedastatud selgelt dokumendi kohtulik iseloom ja teatise

õiguslik tähendus kättetoimetamisdokumendina ning kehtestatud jooksvad tähtajad.

Kasutades ükskõik millist nendest neljast viisist, tuleb kättetoimetamist tõendada:

- dokumendid vastu võtnud isiku allkirjastatud vastuvõtuteatisega või
- dokumendid kätte toimetanud isiku allkirjastatud dokumendiga, kuhu on märgitud kasutatud kättetoimetamisviis, kättetoimetamise kuupäev ja dokumendid vastu võtnud isiku nimi ning samuti tema seos dokumentide saajaga.

Dokumente võib kätte toimetada ka:

- posti teel ilma kättesaamistõendita, kui vastuvõtja aadress on liikmesriigis, kus asub nõudega tegelev kohus;
- elektrooniliste vahendite abil, mille puhul tõendab saadetise kättesaamist automaatne teade, juhul kui vastuvõtja on eelnevalt selgesõnaliselt selle kättetoimetamisviisiga nõustunud.

NB! Dokumentide kättetoimetamine ühel nimetatud viisidest ei ole lubatav, kui võlgniku aadress ei ole täpselt teada.

⁽³³⁾ See sarnaneb Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruse artikli 13 lõikes 1 ette nähtud kättetoimetamisviisiga (vt jaotis 4.2.3.1).

4.3. Vastaspoole võimalikud sammud nõudevormi kättesaamisel

Nõudevormi kättesaamisel võib vastaspool:

- vastata nõudevormi kättetoimetamise päevast 30 päeva jooksul:
 - täites vastusvormi C II osa ja tagastades selle koos asjaomaste tõendavate dokumentidega kohtule või
 - mõnel muul nõuetekohasel viisil, vastusvormi kasutamata;
- jätta nõudevormile vastamata; sellisel juhul teeb kohus nõude kohta otsuse 30 päeva jooksul alates dokumentide kättetoimetamise kuupäevast.

Oma vastuses võib vastaspool muu hulgas:

- nõudega nõustuda või selle tervikuna või osaliselt vaidlustada;
- vaidlustada kohtualluvuse aluse, millel nõue põhineb;
- vaidlustada nõude, väites, et:
 - selle sisu jääb väljapoole Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisala (selle märkimiseks on vastusvormi C II osa punkt 1) või
 - tegemist ei ole määruse artiklis 3 määratletud tähenduses piiriülese juhtumiga;
- väita, et mitterahalise nõude väärtus on suurem Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse tarvis kehtestatud piirväärtusest;

- vaidlustada nõude selle põhjendatuse või nõudes esitatud summa tõttu;
- märkida vastusvormi II osa punkti 2 esitatavad tunnistused ja tõendid ning lisada asjakohased tõendavad dokumendid;
- avaldada vastusvormi punktis 3 soovi viia läbi kohtuistung ja
- kasutades nõudevormi A, koostada vastunõude ning esitada selle koos asjakohaste tõendavate dokumentide ja vastusvormiga.

NB! Vastaspool ei pea saatma nõude esitajale ühtki dokumenti. Seda peab tegema vastavalt määruse artikli 5 lõigetes 4 ja 6 sätestatud tingimustele kohus.

4.4. Nõue või vastunõue ületab piirväärtust

Kui vastaspool väidab, et mitterahalise nõude väärtus on suurem Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse jaoks kehtestatud rahalisest piirväärtusest, peab kohus tegema otsuse 30 päeva jooksul alates vastaspoole vastuse saatmisest nõude esitajale. Kui vastaspool esitab vastunõude, on ka nõude esitajal õigus väita, et vastunõue ületab ettenähtud rahalist piirväärtust. Artikli 2 lõike 1 ja artikli 5 lõike 5 tingimustest, mida kohaldatakse vastunõude suhtes vastavalt artikli 5 lõikele 7, tuleneb, et nõude esitajal ja vastaspoolel on võimalus vaidlustada menetluse raames sel teemal teineteise seisukohti. Selles küsimuses tehtavas kohtuotsuses ei käsitleta nõude või vastunõude omadusi, vaid seda, kas nõue jääb menetluse

reguleerimisalasse⁽³⁴⁾. Määruse artikli 5 lõigetega 5 ja 7 nähakse ette, et selles küsimuses tehtud kohtuotsust ei saa eraldi vaidlustada.

4.5. Vastunõue

Kui vastaspool esitab vastunõude, siis kohaldatakse vastavalt artikli 5 lõikele 7 kõiki määruse sätteid, eriti aga artiklit 4, artikli 5 lõikeid 3 ja 5 ning samuti artiklit 2, nii vastunõude kui ka põhinõude suhtes. See tähendab, et vastunõue peab jääma määruse reguleerimisalasse ja et sätteid menetluse alustamise kohta kohaldatakse ka vastunõude suhtes⁽³⁵⁾. Vastunõude puhul kehtivad järgmised lisasätted:

- kohus peab saatma vastunõude koos asjakohaste tõendavate dokumentidega nõude esitajale 14 päeva jooksul;
- nõude esitaja peab vastama vastunõudele 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest;
- kui vastunõude väärtus ületab Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse jaoks kehtestatud rahalist piirväärtust, siis ei menetleta ei nõuet ega vastunõuet vastavalt Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlusele, vaid neid käsitletakse selle liikmesriigi asjakohase menetluse kohaselt, kus asub nõudega tegelev kohus,

⁽³⁴⁾ Vt ka jaotis 4.1.2, milles käsitletakse olukorda, kus nõue või vastunõue jääb väljapoole Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse reguleerimisala.

⁽³⁵⁾ Vt käesoleva juhendi kolmas peatükk.

kas samas kohtus või mõnes teises liikmesriigi õiguse alusel pädevas kohtus.

NB! Hindamisel tuleb nõuet ja vastunõuet käsitleda eraldi nõuetena. See tuleneb taas asjaolust, et artikli 5 lõike 7 alusel kohaldatakse vastunõude suhtes artiklit 2. Määruses ei ole ette nähtud seda, et selleks, et juhtumi puhul oleks võimalik rakendada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust, peaks nõude ja vastunõude koondväärtus jääma allapoole kehtestatud rahalist piirväärtust. Seega ei ole kohtul õigust vaadata selle otsuse langetamisel vastavatest nõude ja vastunõude väärtustest kaugemale.

4.6. Tähtajad

Tuleb märkida, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kõigi etappide puhul kehtivad kindlaksmääratud tähtajad. Eriti tähtis on pidada neist kinni menetluse alustamisel ja ajal, mil kohus hakkab nõuet kaaluma. Menetluse kiiruse seisukohast on iseäranis olulised artiklis 5 sätestatud tähtajad, eriti need, mis on seotud dokumentide kättetoimetamise ning vastaspoole ja nõude esitaja vastustega, sõltuvalt sellest, milliseks nõude menetlemine kujuneb. Määruse artikli 14 lõike 2 kohaselt on kohtul õigus tähtaegu pikendada, et vastaspool saaks vastata artikli 5 lõike 3 kohaselt nõudele ja et nõude esitaja saaks vastata artikli 5 lõike 6 kohaselt vastunõudele, ent seda vaid erakorralistel asjaoludel.

4.7. Keel

Tuleks meeles pidada, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluses kasutatavat keelt käsitlevad eeskirjad on vastaspoole vastuse, vastunõude ja sellele esitatava vastuse ning samuti ükskõik milliste vastunõuet tõendavate dokumentide kirjeldamise puhul samad kui põhinõude puhul. Seda küsimust käsitletakse juhendi jaotises 3.6.

VIIES PEATÜKK.

Faktide tuvastamine

5.1. Kohtu ülesanne vaidluste puhul

5.1.1. Kohus tuvastab faktid

Kohtu esmane ülesanne on tuvastada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõude või vastunõude vaidlusalused faktid. See kohustus on pandud kohtule määruse artikli 4 lõikega 4, artikli 7 lõikega 1 ja artikli 9 lõikega 1. Samuti on kohtu ülesanne anda pooltele teada, millist teavet ta neilt vaidlusaluses küsimuses otsuse langetamiseks vajab. Sel moel juhiv ja kontrollib menetlust kohus, kes saab seeläbi kanda hoolt selle eest, et määruse eesmärgid – menetluse kiirus, lihtsus ja suhteline odavus – oleksid tagatud.

5.1.2. Kohus määrab kindlaks tõendite kogumise viisi ja tõendite laadi

Määruse artiklis 9 on sätestatud, et kohus määrab kindlaks tõendite kogumise viisi. Samuti kuulab kohus ära suulised ütlused ja kasutab tunnistajatena eksperte, ent vaid siis, kui see on kohtuotsuse tegemiseks vajalik. Selle küsimuse hindamisel peab kohus silmas pidama selliste tõendite kogumisega seotud võimalikke kulusid, võttes arvesse muu hulgas artiklites 1 ja 16 ning põhjenduses 29 sätestatud eesmärki, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlusega tuleks vähendada väikese väärtusega piiriüleste nõuete menetlemise kulusid. Artikli 5 lõikes 1 on sätestatud, et kohus otsustab, kas faktide

tuvastamiseks on vaja pidada kohtuistung. Kohtul on õigus koguda tõendeid ilma kohtuistungit pidamata.

5.2. Lisateave nõude esitajalt ja vastaspoolelt

Nagu on mainitud käesoleva juhendi jaotises 4.1 ning sätestatud artikli 4 lõikes 4 ja artikli 5 lõikes 7, võib kohus nõuda nõudevormi või vastunõude saamisel pooltelt lisateavet, kui ta peab seda vajalikuks. Kuna kohtule on antud kohustus tuvastada faktid ja uurida nõudega seotud asjaolusid, võimaldab artikli 7 lõike 1 punkt a kohtul küsida nõude kohta lisateavet ka pärast seda, kui ta on saanud kättetoimetatud nõude või vastunõude kohta vastuse. Kohus määrab teabe esitamiseks nõude või vastunõude kohta vastuse. Kohus määrab teabe esitamiseks tähtaja, mida võib vastavalt artikli 14 lõikele 2 erakorralistel asjaoludel ka pikendada. Vastavalt artikli 7 lõikele 3 koostoimes artikli 14 lõikega 1 peab kohus teavitama poolt, kellelt lisateavet nõutakse, tähtjast kinni pidamata jätmise tagajärgedest, mille hulka võivad kuuluda ka asjaomase poole süüdimõistmine või nõude rahuldamatajätmise. Kõigi nende sätete eesmärk on tugevdada kohtu rolli juhtumi menetlemisel, et jõuda kiiresti otsuse tegemiseni.

5.3. Kohus otsustab läbi viia kohtuistung

5.3.1. Kohus viib läbi istungi üksnes siis, kui peab seda vajalikuks

Nagu juba öeldud, otsustab kohus ise, kas pidada faktide kindlakstegeviseks kohtuistung. See on kooskõlas artikli 5 lõikes 1 sätestatud põhimõttega, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus on peamiselt kirjalik menetlus ja et kohus peaks otsustama läbi viia kohtuistung vaid siis, kui ta peab seda vajalikuks, et lahendada mis tahes faktiline vaidlusküsimus, mida ei ole muul moel – näiteks ühelt või mõlemalt poolelt lisateave nõudmisega – võimalik lahendada. Samuti võib kohtuistung pidada poole taotlusel. Sellest järeldub, et kohus peab tegema otsuse kohtuistung pidamise kohta iga üksiku juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse konkreetseid vaidlusaluseid fakte ning samuti teavet, mis on kohtule kättesaadav ja mida saab muretseda ilma kohtuistungit pidamata. Täites oma artikli 5 lõike 1 kohaseid ülesandeid ja kohaldades üldist põhimõtet, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus peaks olema kirjalik menetlus, mille puhul kohtuistungit pidamine on erandlik, peaks kohus tegema istungi pidamise otsuse juhtumipõhiselt, võttes arvesse iga üksiku juhtumi asjaolusid, ning rakendamata üldist kohtuistungite korraldamise poliitikat kõikide Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaste kohtuasjade puhul⁽³⁶⁾. Kohtuistung

läbiviimise otsuse tegemisel peaksid kohtud kaaluma selliseid küsimusi nagu kulud ja mugavus.

5.3.2. Kohus võib kohtuistungit läbiviimisest keelduda

Isegi kui pool esitab taotluse läbi viia kohtuistung, võib kohus kohtuistungit pidamisest keelduda, kui ta leiab juhtumi asjaolusid arvesse võttes, et kohtuistung ei ole vaidlusküsimuste lahendamiseks ja juhtumi õiglaseks menetlemiseks vajalik. Otsustades kohtuistungit pidamise üle ja samuti kohtuistungit läbiviimisel peab kohus kinni pidama õigusest õiglasele kohtumõistmisele ning järgima võistlevuse põhimõtet, nagu on selgitatud põhjenduses 9. Kui kohus keeldub kohtuistungit läbiviimise taotluse rahuldamisest, peab ta põhjendama seda kirjalikult. Artikli 5 lõikes 1 on öeldud, et keeldumisotsust ei saa eraldi vaidlustada ega läbi vaadata.

5.4. Tõendamine

Artikli 9 lõikes 1 on selgelt öeldud, et tõendite kogumise viisi ja otsuse tegemiseks vajalike tõendite ulatuse otsustab kohus. Nende otsuste tegemisel tuleb arvestada tõendite lubatavuse kohta kehtestatud norme, mis moodustavad osa asjaomases kohtus toimuvate menetluste suhtes kohaldatavast õigusest ehk liikmesriigi menetlusõigusest. Artikli 9 lõikes 1 on sätestatud, et kui nimetatud seadus ja menetlus seda võimaldavad, võib kohus koguda kirjalikke ütlusi. Kohtul tuleb meeles pidada eesmärki, et menetlus peab olema võimalikult kiire ja odav. Sellest

⁽³⁶⁾ Kohtu ülesannet langetada otsus kohtuistungit toimumise kohta käsitletakse üldisemalt jaotises 5.6.2 ja määruse põhjenduses 9.

tulenevalt on artikli 9 lõikega 3 ette nähtud, et kohus peab valima tõendite kogumisel viisid, mis vastavad nendele normidele ning on kõige lihtsamad ja vähem koormavad. Kui tõendeid tuleb koguda mõnes teises ELi liikmesriigis, peab kohus kaaluma nende menetluste kasutamist, mis on kehtestatud asjaomastes ELi eeskirjades ja eelkõige määruuses tõendite kogumise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades⁽³⁷⁾. Artikli 9 lõike 2 kohaselt peab kohus, tehes otsust, kas kasutada tunnistajatenä ekspertide või ära kuulata suuliselt ütlusi, võtma arvesse tõendite kogumise kulusid.

5.5. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendite kasutamine

Artikliga 8 ja artikli 9 lõikega 1 on ette nähtud, et kohus peaks ärgitama kasutama kohtuistungitel või tõendite kogumisel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, näiteks video- või telekonferentse. See aitab hoida kulusid võimalikult madalad ja menetlust kiirendada, ehkki see sõltub IKT kasutamiseks vajalike tehniliste vahendite kättesaadavusest. Vajalike IKT vahendite kättesaadavuse korral aitab nende kasutamine hoida kokku aega ja raha eriti olukorras, kus kohus otsustab erandlikult kuulata ära teises liikmesriigis asuvate tunnistajate suuliselt ütlused. Vajaduse korral saab kohus rakendada piiriüleste tõendite kogumise lihtsustamiseks tõendite kogumise määruuse sätteid⁽³⁸⁾.

⁽³⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 1206/2001.

⁽³⁸⁾ Vt ka määruse põhjendus 20 ja joonealune märkus nr 24; seoses tõendite kogumisega vt ka praktiline juhend videokonferentsi kasutamiseks tõendite kogumise määruuse raames http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_videoconferencing_et.pdf.

5.6. Kohtu roll

5.6.1. Kohus määrab kindlaks menetluse

Nagu on sätestatud määruse artiklis 1, on Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse keskne eesmärk lihtsustada ja kiirendada ELi piiriüleste väiksemate kohtuvaidluste menetlemist ja vähendada kulusid ning parandada sel moel õiguskaitse kättesaadavust⁽³⁹⁾. Nende eesmärkide saavutamisel on keskne roll kohtul, kes määrab kindlaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlemise korra ja kontrollib selle järgimist ning kohaldab vastavalt asjaomase liikmesriigi menetlusõigust. Peale selle, et kohus määrab kindlaks tõendite kogumise viisi ja tõendite ulatuse, peab ta juhtima üldist menetlust, järgides võistlevuse põhimõtet ja õigust õiglasele kohtumõistmisele. Lisaks on kohtule pandud artikli 12 lõikega 3 kohustus püüda, kui vähegi võimalik, saavutada pooltevaheline kokkulepe. See kohustus ei kehti üksnes kohtuistung ajal, vaid kestab kogu nõude ja vastunõude menetlemise vältel.

⁽³⁹⁾ Vt ka määruse põhjendus 5, 7 ja 8.

5.6.2. Kohus teavitab pooli menetlusega seotud küsimustest

Kohtu kohustust määrata kindlaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlemise kord ja kontrollida selle järgimist täiendatakse artikli 12 lõikega 2, mille kohaselt on kohtul ka ülesanne pakkuda pooltele tuge, andes neile menetlusega seotud küsimustes teavet. Tulenevalt põhjendusest 9 peab kohus kohtlema pooli seda tehes võrdselt, et tagada menetluse puhul õiglus. Menetlusega seotud teavet võib anda pooltele eri moel sõltuvalt liikmesriigis kohaldatavast korrast. Seda võidakse anda näiteks suuliselt menetluse käigus või kasutades selliseid elektroonilisi sidevahendeid nagu elektronpost või telekonverents või mõnel muul liikmesriigi õigusega lubatud viisil⁽⁴⁰⁾. Artikli 12 lõikes 1 on sätestatud, et pooled ei pea andma nõudele õiguslikku hinnangut, mistõttu jääb see ülesanne kohtule. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse rakendamisel peab kohtu koosseisus olema vähemalt üks isik, kellel on selle liikmesriigi õiguse kohane kohtuniku kvalifikatsioon, kus asub nõuet menetlev kohus⁽⁴¹⁾.

⁽⁴⁰⁾ Vt määruse põhjendus 22.

⁽⁴¹⁾ Vt määruse põhjendus 27.

5.7. Tähtajad

30 päeva jooksul alates vastaspoolelt nõudele vastuse saamisest või nõude esitajalt vastunõudele vastuse saamisest peab kohus otsustama, kas koguda tõendeid või kutsuda pooled kohtuistungile, kui ta peab selle pidamist vajalikuks. Pidades silmas menetluse kiiruse tähtsust, peab kohus viima kohtuistungi läbi 30 päeva jooksul alates pooltele kutse esitamisest. Nagu jaotises 5.2 on juba mainitud, võib vastavalt artikli 14 lõikele 2 teatud tähtaegu pikendada, kuid üksnes erakorralistel asjaoludel. See kehtib ka artiklis 7 sätestatud 30päevaste täheaegade puhul. Võttes arvesse eesmärki läbida Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse etapid võimalikult kiiresti, ning kuna see tähtaeg on kehtestatud kui maksimaalne, võib kohus määrata 30 päevast lühema tähtaja⁽⁴²⁾.

⁽⁴²⁾ Kohtu ülesannet menetlust kiirendada käsitletakse üldisemalt määruse põhjenduses 23.

KUUES PEATÜKK.
Kohtuotsus

6.1. Kohtuotsuse tegemine

Kohus võtab nõude puhul, mida vaadeldakse Euroopa väiksema teadvaidluste menetluse raames, vastu otsuse seoses ühega kahest järgmisest küsimusest.

6.1.1. Tagaseljaotsus. Põhinõue

Kui vastaspool ei vasta nõudele 30 päeva jooksul alates nõudevormi ja vastusvormi C kättetoimetamisest, teeb kohus otsuse. Samuti võib kohus juhul, kui ta on palunud nõuet parandada või soovinud lisateavet, ning pool, kellele selline palve on esitatud, ei ole kehtestatud tähtaja jooksul vastanud, teha otsuse teise poole kasuks. Kui kohus on kehtestanud ükskõik kumma espool nimetatud toimingu tarvis ise tähtaja, teavitatakse asjaomast poolt tähtjast kinni pidamata jätmise tagajärgedest, sealhulgas võimalusest, et sellises olukorras võidakse teha otsus asjaomase poole vastu.

6.1.2. Tagaseljaotsus. Vastunõue

Nii nagu põhinõude puhul, võib kohus teha juhul, kui nõude esitaja ei vasta vastunõudele 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, vastunõude kohta otsuse. Sellises olukorras võib eeldada, et nõude esitaja soovib põhinõude menetlemist jätkata, seega ei saa kohus nõuet rahuldamata jätta, välja arvatud juhul, kui ta on palunud nõude esitajalt pärast nõude kohta vastuse saamist lisateavet. Seejärel peab

kohus määrama kindlaks, milline on poolte seisukohast kõige õiglasem viis menetlust jätkata, sealhulgas otsustama artikli 7 lõike 1 alusel, kas nõuda lisateavet, koguda tõendeid või pidada kohtuistung.

6.2. Kohtuotsuse tegemine pärast kogu teabe saamist, sealhulgas pärast tõendite kogumist

6.2.1. Kohtuotsuse tegemine ilma istungit pidamata

Kui kohus otsustab teha nõude põhjendatuse kohta otsuse kohtuistungit pidamata pärast seda, kui ta on saanud vastaspoolelt nõude kohta vastuse või kui ta on nõudnud kindlaksmääratud tähtjaks lisateavet ja ta on selle teabe saanud, peab ta tegema otsuse 30 päeva jooksul alates selle teabe saamisest. Kui kohus on kogunud otsuse tegemiseks vajalikke tõendeid, ent ei ole pidanud kohtuistungit, peab ta samuti tegema otsuse 30 päeva jooksul pärast tõendite kogumist.

6.2.2. Kohtuotsuse tegemine pärast kohtuistungit

Kui kohus peab istungi, peab ta tegema otsuse 30 päeva jooksul alates kohtuistungit toimumise kuupäevast. Kohus on endastmõistetavalt saanud kohtuistungit lõppemise ajaks kogu teabe ja kõik tõendid, mis on vajalikud selleks, et teha otsus nõude või vajaduse korral vastunõude põhjendatuse kohta, ning kohus ei ole kohustatud paluma pärast kohtuistungit lõppemist pooltelt lisateavet või -tõendeid.

Artikli 14 lõikega 3 on lubatud 30päevalist tähtaega pikendada, ent vaid siis, kui kohtul ei ole erakorraliste asjaolude tõttu võimalik teha otsust määruuses kindaksmääratud tähtaja jooksul. Sellises olukorras peab kohus teostama kõik kohtuotsuse tegemiseks vajalikud toimingud võimalikult kiiresti. Menetluse kiirendamiseks võib kohus loomulikult teha otsuse kiiremini kui 30 päeva jooksul, kui ta on selleks valmis.

6.3. Kohtuotsuse vorm, sisu ja kättetoimetamine

6.3.1. Pooltele kättetoimetatav kohtuotsus peab olema kirjalik

Ehkki määruuses ei ole öeldud, et kohtuotsus peaks olema kirjalik, ja kuigi liikmesriikide õigussüsteemides võib esineda küsimuses, kas väiksemaid nõudeid käsitlevad kohtuotsused peavad olema kirjalikud, erinevusi, on tulenevalt asjaolust, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsus tuleb pooltele kätte toimetada, ilmne, et see peaks olema kirjalik. Määruuses ei ole määratletud eraldi kohtuotsuse vormi ega sisu, mistõttu määratakse need vastavalt artiklile 19 kindlaks selle liikmesriigi menetluseõiguse alusel, kus asub kohtuistungit pidav kohus.

6.3.2. Kättetoimetatavas kohtuotsuses kasutatav keel

Ehkki määruuses on ette nähtud kinnituse⁽⁴³⁾ jaoks, mille kohus peab poole taotlusel kohtuotsuse tunnustamiseks ja täitmiseks välja andma, spetsiaalne vorm, on otsus eraldi dokument. Kuigi määruuses ei ole öeldud, et kohtuotsus peaks olema koostatud mõnes muus keeles kui otsust tegeva kohtu menetluskeel, oleks – arvestades sellega, et kohtuotsus toimetatakse pooltele kätte – asjakohaste ELi õiguse sätete täitmiseks vajalik, et sellest oleksid olemas ka sobivad keeleversioonid⁽⁴⁴⁾. Kui kohtuotsuse tekst tuleb kättetoimetamise nõuete täitmiseks tõlkida, on asjakohase menetlusõiguse sätete kohaselt tõenäoline, et tõlkimise kulud tuleb kanda esialgu isikul, kelle kasuks otsus langetati ja kelle huvides on selle rakendamine. Need kulud võidakse menetluse kulude osana võlgnikult sisse nõuda.

6.3.3. Kohtuotsuse kättetoimetamine pooltele

Pärast kohtuotsuse tegemist peab kohus selle vastavalt artikli 7 lõikele 2 pooltele kätte toimetama, kasutades üht määruuse artiklis 13 sätestatud viisi, mida käsitletakse käesoleva juhendi jaotises 4.2.3.

⁽⁴³⁾ Vt jaotis 8.3, milles käsitletakse kinnitust, ja 8. peatükk, milles käsitletakse tunnustamist ja täitmist üldiselt.

⁽⁴⁴⁾ Vt jaotis 4.2.3 ja põhjendus 19.

6.4. Kulud

Kohtuotsus sisaldab korraldust kanda menetluse kulud. Üks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse põhieesmärke on hoida kulud võimalikult väikesed, nagu selgub määruse artiklist 1 ja põhjendusest 29. Seepärast on artikliga 16 ette nähtud, et välja ei tuleks siiski mõista kulusid, mis on tehtud vajaduseta või on nõuet arvestades ebaproportsionaalsed. See on eriti tähtis juhul, kui võitnud poolt esindab advokaat või mõni muu õigusala esindaja, kuna sellised esindamiskulud tuleks kohtuotsusega välja mõista vaid siis, kui nad on proportsioonis nõude väärtusega ja on tehtud põhjendatult. Lähtudes sellest põhimõttest tuleks vastavalt määruse artiklile 16 kaotajalt poolelt kohtuotsusega välja mõista menetluse kulud, mis määratakse kindlaks asjakohaste liikmesriigi õigusaktide kohaselt.

SEITSMES PEATÜKK.

Kohtuotsuse läbivaatamine
ja edasikaebamine

7.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsuse läbivaatamine

Määruse artiklis 18 on sätestatud Euroopa väiksemate kohtuvaidluste raames tehtud kohtuotsuse läbivaatamine. See on võimalik juhul, kui vastaspoole suhtes tehakse otsus nõude esitaja kasuks või – kui vastaspool on esitanud vastunõude – kohus on teinud otsuse vastaspoole kasuks.

7.1.1. Lábivaatamise põhjused

Vastaspoolel või – kui vastunõude tulemusel on tehtud otsus vastaspoole kasuks – nõude esitajal on õigus esitada selle liikmesriigi pädevale kohtule, kus kohtuotsus tehti, taotlus Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsuse läbivaatamiseks, kui:

- nõudevorm või kohtukutse toimetati kätte ilma, et saaja oleks kinnitanud kättesaamist tõendil isiklikult, ja kättetoimetamine ei toimunud saajast olenemata põhjustel piisavalt aegsasti, et võimaldada vastaspoolel või vajaduse korral nõude esitajal korraldada oma kaitset või
- vastaspoolt või nõude esitajat takistasid nõude vaidlustamisel vääramatu jõud või temast sõltumatud erakorralised asjaolud,

tingimusel et vastaspool või vajaduse korral nõude esitaja tegutseb mõlemal juhul viivitamata.

NB! Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsust saab läbi vaadata vaid selles liikmesriigis, kus kohtuotsus tehti, olenemata sellest, kus otsus täide viiakse.

7.1.2. Lábivaatamise tulemus

Kui läbivaatamine on mõnel määruuses sätestatud põhjustest õigustatud, muutub läbivaadatav otsus kehtetuks. Kui läbivaatamise taotlus lükatakse tagasi, jääb kohtuotsus jõusse.

7.2. Edasikaebamine

Määruse artikli 17 alusel on see, kas liikmesriigis, kus kohtuotsus on tehtud, saab selle otsuse peale kaevata, reguleeritud liikmesriikide õigusega. Kaebeõiguse olemasolu korral kehtivad kaebuse puhul samad kulused käsitlevad eeskirjad kui põhinõude menetlemisel.

7.3. Õiguslik esindamine kohtuotsuse läbivaatamisel ja edasikaebamisel

Artikli 10 sätteid õigusliku esindamise kohta kohaldatakse artikli 18 kohasel läbivaatamisel sama moodi nagu põhinõude või mis tahes vastunõude algsel menetlemisel. Seega ei pea pooltel olema nende menetluste jaoks õiguslikku esindajat. Tuleb kaaluda, kas see on nii ka juhul, kui Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsuse peale esitatakse kaebus liikmesriikide menetlusõiguse alusel. See on eriti tähtis kulude väljamõistmisel, kuna artikli 17 lõike 2 alusel kohaldatakse kõigi kaebuste suhtes artikli 16 kohast kulude väljamõistmise korda nagu põhinõudegi puhul. Artiklit 16 kohaldatakse ka artikli 18 kohasel läbivaatamisel. Seoses sellega tuleb meeles pidada põhjenduse 29 tingimusi, mille kohaselt peavad kaotanud poolelt välja mõistetavad kulud, sealhulgas kulud, mis tulenevad sellest, et vastaspoolt esindas advokaat, olema proportsioonis nõude väärtusega või olema tehtud põhjendatult⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ Vt ka jaotis 9.1.2.

KAHEKSAS PEATÜKK.

Kohtuotsuse tunnustamine ja täitmine

8.1. Üldpõhimõtted

8.1.1. Välisriigi kohtuotsuse tunnustamise nõude kaotamine

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames esitatud nõude või vastunõude kohta tehtud kohtuotsus, mis on täidetav liikmesriigis, kus otsus tehti, on samavõrra täidetav ükskõik millises teises liikmesriigis. Artikli 20 alusel ei ole vaja liikmesriigis, kus kohtuotsust täidetakse, selle täidetavaks tunnustamiseks eraldi otsust, samuti puudub võimalus Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse tunnustamist vaidlustada⁽⁴⁶⁾. Igal juhul ei tohi kohtuotsuse sisu liikmesriigis, kus seda täidetakse, uuesti läbi vaadata. Kohtuotsus on täidetav olenemata võimalikust edasikaebamisest⁽⁴⁷⁾. Tuleks siiski meeles pidada, et isikul, kes soovib täita Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsust, on võimalus kasutada Brüsselis I määruse kohaseid menetlusi.

8.1.2. Täitemenetlus. Kohaldatav õigus

Vastavalt artiklile 21 on täitemenetlus reguleeritud kooskõlas määruse täitmissätetega selle liikmesriigi õigusega, kus otsust täidetakse, ning Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud

otsust täidetakse samadel tingimustel kui kohtuotsust, mis on tehtud liikmesriigis, kus otsust täidetakse.

8.2. Täitemenetluse nõuded

Selleks et alustada protsessi, mis võib viia Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse määruse kohase täitmiseni, peab otsuse täitmist sooviv isik saama otsuse teinud kohtult kinnituse, mille väljaandmine on reguleeritud artikli 20 lõikega 2. Vastavalt artiklile 21 tuleb selline kinnitus saata koos kohtuotsuse ärakirjaga kohtuotsust täitva liikmesriigi asjakohasele täitevasutusele. Kohtuotsuse ära kiri peab olema kinnitatud või vastama tingimustele, mis on vajalikud vastavalt kohtuotsust täitva liikmesriigi õigusele selle ehtsuse kindlakstegemiseks. Samas artiklis on selgelt sätestatud, et poolel, kes taotleb otsuse täitmist, ei pea olema otsust täitvas liikmesriigis muud volitatud esindajat või postiaadressi kui pädev isik, keda asjaomane pool on täitemenetluse jaoks volitanud, ja tema aadress. Ka ei pea see pool esitama enne otsuse täitmist liikmesriigis, kus otsust täidetakse, ühtki tagatist ega kautsjonit.

⁽⁴⁶⁾ Vt ka määruse põhjendus 30.

⁽⁴⁷⁾ Vt määruse artikli 15 lõige 1 ja põhjendus 25.

8.3. Kohtuotsuse kinnituse kasutamine

8.3.1. Vorm D

Kohtuotsuse kinnituse vorm ehk vorm D on esitatud määruse IV lisas. Selle kinnituse peab andma poole taotlusel Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames otsuse teinud kohus. Sellise taotluse võib esitada menetluse alguses, märkides vastava soovi nõudevormi ehk vormi A punkti 9, ja – ehkki seda ei ole määruuses selgelt öeldud – ükskõik millal pärast kohtuotsuse tegemist. On soovitatav, et Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse täitmist taotlev pool oskaks vajadust kinnituse järele ette näha ja esitaks kohtule selle saamiseks taotluse nii vara kui võimalik. Kohus peab olema kinnituse vormistamisel väga hoolikas, sest selle dokumendi põhjal toimub kohtuotsuse täitmine. Eriti oluline on märkida kinnitusele kogu vajalik teave, et kohtuotsuse täitmise eest vastutavatel ametnikel ja teistel asjassepuutuvatel isikutel, näiteks pangatöötajatel (juhul kui on lisatud pangakonto), oleks võimalik saada selge ülevaade kohtuotsuse tingimustest, selle isiku andmetest, kelle suhtes see on tehtud, ja kohtuotsusega välja mõistetavatest summadest. Kõigi nende andmete jaoks on vormis D olemas vastavad read.

8.3.2. Kinnituse koostamisel kasutatav keel

Vajaduse korral tuleb kinnitus tõlkida kohtuotsust täitva liikmesriigi jaoks sobivasse keelde. Vastavalt artikli 21 lõike 2 punktile b:

- on selleks keeleks kohtuotsust täitva liikmesriigi ametlik keel;
- kui asjaomases liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, on selleks keeleks üks nendest keeltest, mis on kohtuotsust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt kohtuotsuse täitmise taotlemise koha kohtu menetluskeeled, või
- on selleks keeleks mõni muu keel, mille vastuvõetavusest on kohtuotsust täitev liikmesriik teatanud.

Kinnituse peab tõlkima isik, kes on mõnes liikmesriigis kvalifitseeritud tegema tõlkeid.

Iga liikmesriik võib teatavaks teha Euroopa Liidu institutsioonide selle ametliku keele või need ametlikud keeled, mis ei ole tema ametlikud keeled, kuid mille kasutamist Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlemisel ta lubab. Kinnituse tõlkimise eest maksab isik, kes kinnitust taotleb. Ei leidu ühtki põhjust, miks kohus ei peaks olema võimeline andma taotluse korral kinnitust kohtuotsust täitva liikmesriigi jaoks sobivas keeles, kui on teada, millises liikmesriigis otsus täidetakse. See ei tohiks olla eriti keeruline, kuivõrd suurem osa kinnitusele märgitavatest andmetest ei vaja tõlkimist ja vorm D on ELi ametlikes keeltes interneti kaudu kättesaadav.

8.4. Täitmisest keeldumine ja täitmise piiramine

8.4.1. Täitmisest keeldumine erakorralistel asjaoludel

Määruse artikli 22 alusel peab kohtuotsust täitva liikmesriigi kohus keelduma otsuse täitmisest, kui otsus on vastuolus mõnes teises liikmesriigis või kolmandas riigis tehtud varasema kohtuotsusega, tingimusel et:

- varasemas kohtuotsuses käsitleti samu asjaolusid ja samu pooli ning see vastab tingimustele, mille täitmine on vajalik otsuse tunnustamiseks liikmesriigis, kus kohtuotsust täidetakse, ning
- otsuse vastuolu varasema otsusega ei esitatud ega olnud võimalik esitada vastuväitena Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames liikmesriigis, kus asjaomane otsus tehti.

8.4.2. Täitmise vaidlustamise kord

Määruses ei ole ette nähtud korda, kuidas kõnealuse vastuolu tõttu kohtuotsuse täitmine vaidlustada. See küsimus on reguleeritud asjaomase liikmesriigi menetlusõigusega. Samuti on asjaomase liikmesriigi kohtul vastavalt liikmesriigi õigusele tavaliselt võimalik keelduda täitmisest või see peatada juhul ja sel määral, kui Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse alusel välja mõistetavad summad on makstud või otsus on muul moel täidetud.

8.4.3. Täitmise edasilükkamine või piiramine

Määruse artiklis 23 on sätestatud, et kui üks pooltest on vaidlustanud⁽⁴⁸⁾ Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames enda suhtes tehtud kohtuotsuse või kui vaidlustamine on veel võimalik või kui pool on esitanud taotluse otsuse määruse alusel läbi vaadata, võib otsust täitva liikmesriigi kohus või mõni muu pädev asutus selle poole taotlusel:

- piirata täitemenetluse tagavate meetmetega, näiteks pangakonto või palga ja töötasude n-ö külmutamisega;
- määrata täitmise tingimuseks kindla suurusega tagatise andmine või
- erandlikel asjaoludel täitemenetluse peatada ehk katkestada edasine menetlus kindlaksmääratud perioodiks.

⁽⁴⁸⁾ Vaidlustamine tähendab siinkohal otsuse edasikaebamist, kui see on võimalik selle liikmesriigi õiguse kohaselt, kus asub otsuse teinud kohus, ning vaidlustamist määruse artiklis 22 nimetatud vastuolu alusel. Võttes arvesse seda, et määruse artiklis 23 nimetatakse selgelt artikli 18 kohast läbivaatamist, ei tuleks seda olukorda hõlmata artiklis 23 kasutatava mõistega „vaidlustama”.

8.5. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse täitmine

8.5.1. Otsuse täitmiseks astutavad sammud

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames kohtuotsuse ja selle kinnituse saamine on esimene samm kohtuotsuses käsitletud kohustuse täitmise poole. Selleks et tagada kõnealuse kohustuse täitmine juhul, kui isik, kelle suhtes on otsus tehtud, ei järgi otsust vabatahtlikult – tehes selleks kohtu poolt ette nähtud makse või alustades ettenähtud tegevust või sellest loobudes –, tuleb kohaldada täiendavaid kohtuotsuse täitmise meetmeid. Praegu on see kõik reguleeritud liikmesriikide õiguse ja menetlustega.

8.5.2. Täitevasutused ja -ametid

Selleks et tagada kohtuotsuse täitmine, tuleb otsust täitva liikmesriigi täitevasutusi või -ameteid, kes on pädevad võtma täitmismeetmeid, juhendada. Selleks võidakse muu hulgas saata liikmesriikides, kus otsuse täitmine on kohtupõhine, dokumendid ja juhised kohtule või muudel juhtudel otse täitevametnikele, kes neid otsuste täitmist taotlevate isikute nimel järgivad. Liikmesriikide täitevametnike andmed ja kohtuotsuste täitmist käsitlevat teavet võib leida rahvusvahelistelt veebisaitidelt ning samuti Euroopa justiitsatlase, Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku ja Euroopa e-õiguskeskkonna veebisaitidelt.

8.5.3. Kasutatava keele praktiline mõju otsuse täitmisele

Pool, kes taotleb kohtuotsuse täitmist, peaks meeles pidama seda, et keeleküsimus võib kerkida esile nii praktilise kui ka õigusliku nõudena. Näiteks kui vastavalt liikmesriigi õigusele, mida kohaldatakse kohtuotsuste täitmisel, tuleb dokumendid kätte toimetada teises liikmesriigis asuvale vastaspoolele, kelle suhtes kohtuotsuse täitmist taotletakse, kohaldatakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruses ja dokumentide kättetoimetamise määruses kindlaks määratud asjakohaseid keelenõudeid. Lisaks tuleb meeles pidada seda, et kohtud, täiteametnikud ja muud kohtuotsuse täitmisega seotud isikud peavad otsuse tõhusaks täitmiseks otsuse ja kinnituse tingimustest aru saama. See puudutab ka võimalikke kolmandaid pooli, näiteks pangatöötajaid ja teisi, kes on selle isiku omandi valdajad, kelle suhtes otsuse täitmist taotletakse või otsust täidetakse.

ÜHEKSAS PEATÜKK.

Lõppsätted

9.1. Advokaadid

9.1.1. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames ei ole kohustust kasutada advokaadi abi

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul ei keelata pooltel lasta end esindada advokaadil või mõnel teisel õigusala esindajal. Artiklis 10 ja põhjenduses 15 on lihtsalt öeldud, et poolte esindamine advokaadi poolt ei ole kohustuslik, mistõttu liikmesriigi õiguse kohaseid eeskirju, milles seda nõutakse, Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse puhul ei kohaldata. Samamoodi tehakse artikli 21 lõike 3 punktis a selgeks, et Euroopa kohtuvaidluste menetluse raames tehtud otsuse täitmiseks ei pea poolel olema otsust täitvas liikmesriigis volitatud esindajat. Nende hulka ei kuulu ametnikud, kes rakendavad selles liikmesriigis täitmismeetmeid, näiteks Huissiers de Justice, Deurwaarders ja Messengers at Arms.

9.1.2. Advokaadi kasutamisega kaasnevad kulud

Pool, kes kaalub küsimust, kas kasutada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames nõude esitamisel advokaadi abi, peaks meeles pidama, et isegi kui nõuet saadab edu ja tehakse kohtuotsus, on oht, et kohus ei lase tasuda advokaadikuluid vastaspoolel, kuna vastavalt artiklile 16 ei peaks kohus kohtuotsusega välja mõistma kuluid, mis on tehtud põhjendamatult või on nõuet arvestades

ebaproportsionaalsed. Põhjenduses 29, milles tuginetakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse eesmärkidele, sealhulgas vajadusele tagada lihtsus ja kulutasuvus, on märgitud, et kohus peaks selleks, et otsustada, millised kulud on nõudega proportsionaalsed, võtma arvesse asjaolu, et teist poolt ehk siis poolt, kelle kasuks otsus tehti, esindas advokaat.

9.2. Teavitamine ja abistamine

9.2.1. Üldine teavitamine

Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruuses on mitmed sätted, milles käsitletakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse eri tahkudega seotud teavet, mis tuleb teha liikmesriikidele kättesaadavaks. Artikliga 24 kutsutakse liikmesriike üles tegema eeskätt Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku kaudu üksteisega koostööd, et anda üldsusele ja kutseringkondadele Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohta teavet. Eelkõige artikliga 25 kohustatakse liikmesriike andma Euroopa Komisjonile teavet Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse järgimise aspektide kohta:

- millised kohtud on pädevad tegema Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames otsuseid;
- millised sidevahendid on Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse alusel nõudevomi edastamiseks liikmesriikides lubatud;
- kas on olemas edasikaebamise võimalus ja milline on selle olemasolu korral kaebuse esitamise tähtaeg;
- millises keeles võib koostada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse raames tehtud kohtuotsuse täitmist silmas pidades otsuse kinnituse;
- milliste liikmesriikide ametiasutuste pädevusse kuulub kohtuotsuse täitmine, sealhulgas otsuse vastuvõtmine täitmise edasilükkamise või selle piiramise kohta.

Liikmesriigid peavad teatama komisjonile ka kõigist hilisematest muudatustest selles teabes. Komisjon teeb selle teabe üldsusele kättesaadavaks. Selleks kasutatakse eelkõige erinevaid veebisaite, sealhulgas Euroopa justiitsatlast tsiviilasjades ja Euroopa e-õiguskeskonna portaali, mille lingid on esitatud käesoleva juhendi lõpus.

9.2.2. Poolte teavitamine ja abistamine

Lisaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse toimimise kohta antavale üldisele teabele tuleb teavitada ja aidata menetluse eri etappidel ka pooli, sealhulgas:

- tuleb vastavalt artiklile 11 anda pooltele vormide täitmisel praktilist abi;
- peavad kohtud andma vastavalt artiklile 12 vajaduse korral pooltele teavet menetlusega seotud küsimustes;
- peavad kohtud teavitama vastavalt artiklile 14 pooli kohtu määratud tähtaegadest kinni pidamata jätmise tagajärgedest.

Meeles tuleks pidada ka liikmesriikide kohustust tagada, et nõudevorm ehk vorm A oleks kättesaadav kõikides kohtutes, kus saab alustada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlust.

9.3. Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse, sealhulgas rahalise piirväärtuse läbivaatamine

9.3.1. Üldine läbivaatamine

Sarnaselt teistele ELi õigusaktidele tuleb ka Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrus läbi vaadata. Määruse artikliga 28 on Euroopa Komisjon kohustatud esitama 1. jaanuariks 2014 Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele üksikasjaliku aruande. Aruandes tuleks käsitleda Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse üldist toimimist, see peaks sisaldama hinnangut menetluse toimimisele igas liikmesriigis ja sellele tuleks lisada menetluse kohandamise ettepanekud. Et komisjoni selles tegevuses aidata, peavad liikmesriigid andma komisjonile teavet Euroopa väiksemate kohtuvaidluste piiriülese menetlemise toimimise kohta, sealhulgas teavet, mis on seotud kohtukulude, menetluse kiiruse, tõhususe, kasutamise lihtsuse ja liikmesriikide siseste väiksemate kohtuvaidluste menetlustega.

9.3.2. Nõude väärtuse läbivaatamine

ELi väiksemate piiriüleste kohtuvaidluste menetluse raames esitatavate nõuete väärtuse sobiva ülempiiri kehtestamine oli keeruline, mistõttu on valitud summa puhul suuresti tegemist kompromissiga, mis saavutati nõude võrdlemisi suurt väärtust pooldavate liikmesriikide ja väiksemat väärtust soovinud liikmesriikide vahel.

Seepärast on oluline, et määruse ettenähtud ajal läbivaatamisel tuleks ühe teemana käsitluse alla määruse alusel esitatava nõude piirväärtus, ning et aruanne, mille Euroopa Komisjon peab esitama vastavalt artiklile 28, sisaldaks ülevaadet ja vajaduse korral ettepanekut kohandada nõude piirväärtust.

Teabevahendid ja lingid

Euroopa e-õiguskeskkonna portaali on koondatud kogu oluline teave Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohta. Ülesanne esitada Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohta teavet on jagatud liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vahel.

A) Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlemisel kasutatavad vormid:

https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-et.do

B) Liikmesriikide kohtud, kes on pädevad menetlema Euroopa väiksemaid kohtuvaidluseid. Selgitage välja, milline kohus on pädev langetama asjaomases liikmesriigis otsust Teie Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohase juhtumi puhul:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsjurisd_et.jsp#statePage0

Praktiline juhend Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse kohaldamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrusele (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus

*Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu käsitlevatele küsimustele*

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

© iStockphoto, Corbis, Imageglobe

© Euroopa Liit, 2013

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE ELEMENTAARKLOORIVABALE PAPERILE (ECF)

Kontakt

Euroopa Komisjon
Õigusküsimuste peadirektooraat
Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades
just-ejn-civil@ec.europa.eu
<http://ec.europa.eu/justice/civil>

Väljaannete talitus

Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades

ISBN 978-92-79-29847-9

9 789279 298479

doi:10.2838/38629